

Kamil Kalina

OBŘAD OHNĚ

Román z přelomu časů

● ■ **pointa**

Obřad ohně

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.pointa.cz
www.albatrosmedia.cz

Kamil Kalina
Obřad ohně – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

*„Vykonávám Obřad ohně, obřad
Živého plamene,“ promlouvala jsem
radostně k ohni a oheň mi radostně
odpovídal. „V Živém plameni shoří
Starý čas, spálí se zteřelý věk,
vetchá doba odejde, pro Nový čas
se uvolní místo.“*

OBSAH

Část 1	ORIMAMBA	5
Část 2	PŘELET	52
Část 3	ZRCADLO	95
Část 4	PÁNI	144
Část 5	RUBIO	184
Část 6	VĚŽ	218
Část 7	TIPALA	251
Část 8	MADONA	298
Část 9	MARIINA DUŠE	361
Část 10	NOVÝ VĚK	414

Část 1

ORIMAMBA

1.

Mau z Orimamby slyší hlas a dostává ve snu poslání

Už druhou noc jsem nemohla spát. Nebyla to obyčejná nespavost, jaká ohlašuje nemoc, doprovází starosti nebo prostě jen únavu. Ta na mne občas také přijde, ale znám způsoby, jak přivolat spánek, když chci – a obvykle chci, protože vyspalý člověk všechno líp snáší.

Tohle byl stav, kterému Kovový říkal *na stráži*: smysly zbystřené a napnuté do tmy, odkud se může přiblížit kořist, nepřítel, posel nebo někdo milovaný. Není dobré se snažit usnout, je třeba čekat. Obklopovaly mě obvyklé noční zvuky, prales pod kopcem šuměl tichým západním větrem, občas ke mně dolehlo čířikání probuzených ptáků nebo vzdálený hlas šelmy na lovu, ale nic nenasvědčovalo, že by někdo nebo něco mělo přijít zvenčí. Musela jsem to očekávat zevnitř.

Pozorovala jsem svou nespavost. Připomínala mi černé zrcadlo vody v hluboké studni. Po hladině běželo drobné čerění, jako by tam plavalo neviditelné smítko. Ne, není to smítko, spíš se tam topí živý tvor, mravenec nebo brouk, a šíří kolem sebe vlnění neklidu a úzkosti. Probírala jsem v mysli všechny svoje blízké i vzdálené lidi, ale i moji mrtví říkali, že se jich to netýká. Moje dcera Gala? S ní mám úplně jiné starosti. Chvíli jsem se v myšlenkách zastavila u kamenné plošiny v pralese deset dní cesty na jihozápad. Neklid nějak souvisel s Koncem starého času, ale co s ním nesouvisí? Žádnou bližší spojitost jsem nenacházela.

Až skoro před rozedněním jsem zachytila hlas. Byl nezřetelný a velmi vzdálený. Nedokázala jsem ho zesílit, ale právě on byl příčinou mého neklidu a nespavosti. Ženský hlas, mluvící řečí, kterou neznám. Nekřičel, nevolal, jenom hovořil šeptem, ležela na něm obrovská samota, tíseň a prázdno jako skála na rozdrčeném těle. Někde ve světě trpěla lidská duše a potřebovala pomoc a vysvobození.

Přes den jsem neměla stání. Běžné povinnosti mě rušily a cítila jsem, že ochabl můj neviditelný kruh, který mi umožňoval mít pod kontrolou svoje *světlo těla*, využívat je a chránit před vyčerpáním. Musela jsem dávat pozor, abych nezneklidnila své nemocné a nepustila k sobě cizí a nebezpečné Síly. Léčitel někdy prospěje nejvíc, když se drží stranou. Požádala jsem Galu, aby se postarala o ležící v obou domech a o ty, kteří dnes přijdou – mlčky se uklonila a šla pracovat. Ještě včera mě bolel ten chlad mezi námi, ale dnes jsem se tím nemohla zabývat. Měla jsem jinou práci, takovou, kterou za mne nikdo neudělá. Myslela jsem

na tu neznámou ženu.

Odpoledne jsem se vydala na svou Skálu soustředění. K osamělému skalisku, které se tyčí z pralesa asi kilometr od Orimamby, mě vedla moje vyšlapaná cestička. Nebyla, samozřejmě, tajná, ale nikdo jiný sem nechodil. Lidé se toho místa trochu báli, našly se tu nějaké staré hroby a prý se tu vyskytovali i hadi, ačkoliv právě tady jsem žádné nevidala. Chodila jsem sem ráda, když jsem chtěla být opravdu sama, mlčet a rozjímat třeba celý den nebo noc. Sousedé z Orimamby to místo zdaleka obcházeli také z úcty ke mně, aspoň v posledních letech, a noví přistěhovalci a sezónní dělníci jejich zvyk převzali. Pracovala jsem pro ně a oni mi za to nechávali moji skálu. To bylo jistější než strach z hrobů a hadů, i když se o nich stejně pořád mluvilo.

Ale čím víc se Orimamba stávala *civilizací*, tím více se její obyvatelé pralesu vyhýbali a necítili se v něm doma. Ten, kdo se nebál vstoupit do *zeleného pekla*, jak mu říkali přistěhovalci, mohl v něm najít samotu a útočiště snáze než kdy předtím. Tak se vyvíjí svět.

Teď jsem samotu potřebovala. Doprovázel mě sice Jorge Jelen, ale s ním jsem mohla mlčet bez napětí a rozpaků. Složil na skále příkrývky, nádobí na maté a skříňku s *kouzly*, připravil oheň a neslyšně zmizel. Věděl, že Paní Jaguárů je bezpečná kdekoliv v pralesu, ale vždy, když jsem opouštěla skálu, vystoupil někde ze stínů a vracel se mnou do Orimamby. Patřilo to k jeho životu a on patřil k mému právě tímto způsobem.

Tady o samotě, tváří k nebi a s tělem spočívajícím na skále, jako bych byla její částí, částí Země, která je Matkou všech tvorů, jsem byla vnímavější než ve svém domě. Brzy jsem našla stopu k tomu hlasu a nechala ho rozeznít. Byl zřetelnější než v noci, ale zároveň nepředstavitelně daleký, a doléhal ke mně odjinud než všechny hlasy, které jsem kdy slyšela, včetně hlasu mého dávno mrtvého muže. Ale nová zkušenost může přijít i v pozdním věku. Nerozuměla jsem slovům, byla to zcela neznámá řeč, ale nepochybovala jsem, že ta žena je běloška. Její hlas byl melodický, zejména když mluvila smutně, jakoby vzpomínala, ale chvílemi zaskřípal, jako kdyby vyčítala nebo se trochu uštěpačně vysmívala. V dlouhých přestávkách znělo prázdno a neklid.

Jedno bylo jisté: žena nemluvila ke mně. Mluvila k někomu, kdo je jí blízký, i když ho od ní třeba dělí stejné dálky jako mne. Neodpovídá jí, možná ji ani neslyší nebo odmítá slyšet, nebo prostě neumí naslouchat hlasům – vždyť i Kovový říkal, že moje schopnost je neobvyklá a málokdo umí s hlasy pracovat tak jako já. Lidé slyší hlasy, ale nevědí si s tím rady. Možná ten, k němuž ta žena mluví, ji slyší a rozumí, ale je bezradný a nemůže nic udělat. A přitom je ta žena uvězněná v něčem, z čeho se vlastními silami nemůže dostat.

Po dlouhé době jsem usnula a ve snu viděla neznámé krajiny. Z lesů se tyčily temně zelené kopce se stromy, které u nás nerostou, pod kopci se táhly jasné zelené a žluté pásy obděláné půdy a svítila bílá stavení s červenými střechami. A ještě dál vyrůstala z temných lesů hora a vybíhala do kuželovité špičky, a ta špička zářila jako stříbro.

Ve snu ke mně přišlo posláání, že se mám vypravit do té země hledat pomoc pro neznámou ženu, jejíž hlas jsem slyšela.

Probudila jsem se za jitrního světla. Jorge Jelen byl tady, přitáhnul na mne pokrývku, udržoval oheň a chystal jídlo. Mlčky jsme posnídali, po snídání jsem mu řekla, že chci ještě zůstat. Vzduch byl čistý a na dohled od nás se v ranním slunci stříbrně leskla socha Matky Boží na průčelí kostela v Orimambě. Třpyt kovu mě vrátil do snu, který teď stál přede mnou jako výzva.

Co jsem si ze snu přinesla? Mám jít na pomoc jakési bílé ženě, do neznámé země s temně zelenými lesy, k hoře se stříbrným vrcholkem. Kde to je? Určitě hrozně daleko. Ani v Rubiu, ani v horách, ani na druhé straně hor nejsou takové stromy – ta krajina nepatřila ke světu, který jsem dosud znala. Mám se vytrhnout z kusu země, kterým žiju a který žije mnou, a pustit se bůhvíkam, když už mi bylo padesát? Mé vrstevnice jsou už staré ženy. A kdo bude léčit mé nemocné, kteří mě potřebují, kdo bude dělat za mne moji tichou práci pro všechny lidi v okolí a pro skrytou budoucnost země mezi horami a oceánem?

Nevěděla jsem si rady. Tak vážnou věc bych měla předložit ve společenství bývalých žáků Kovového, které se každoročně schází v Tipale, ale z posledního setkání jsem se vrátila teprve nedávno. Mohla bych se tam vydat aspoň za Psem-Ptákem, který tvrdil, že ho Kovový ustanovil svým nástupcem (ale kdo by mohl být nástupcem Kovového?) – tím ovšem ztratím nejmíň dvacet dní, a čas nečeká. Jen klid, Mau, nejsi bezbranná a bezmocná, chyť se svého dechu jako pevného lana a naslouchej, co máš v sobě – máš toho dost.

Otevřela jsem svou skříňku s *kouzly*. Žádná kouzla v ní samozřejmě nebyla. Uschovala jsem v ní několik hliněných figurek, zabalených v černém šátku s rudým okrajem. Každá figurka byla jiná, měla svůj výraz, postoj, gesto nebo zvláštní znak, a když jsem je rozestavila do kruhu, vypadaly jako skupinka lidí, kteří patří k sobě a o něčem se radí. Představovaly mi žáky Kovového, členy toho společenství, kde jsem našla sama sebe, vyučila se léčitelskému umění a stala se Paní Jaguárů a Strážkyní tradic. Jenom pro našeho učitele jsem nikdy vhodnou figurku nenašla a ani jsem se o to nepokoušela.

Měla jsem každého ze svých spolužáků hluboko v sobě. Věděla jsem, jak myslí a cítí, dovedla jsem si představit jejich názory a odpovědi na své otázky. Moje hliněné figurky mi pomáhaly oživit jejich přítomnost. Byl to můj soukromý poradní kruh, který jsem si občas svolávala tady na Skále soustředění i v noci ve svém domě, protože jsem se často cítila osamělá. Jednou jsem se s tím svěřila ostatním: smáli se a říkali tomu *hra s panenkami*, ale někteří se pak naučili hrát podobné hry.

Zazpívala jsem písničku, kterou jsme vždycky začínali svá setkání, oslovila každého jménem a požádala je o radu. Můj první pohled se pochopitelně svezl na figurku ramenatého muže s páskou na čele a s pláštěm, jaký se tady v Poříčí nenosí. Ano, vím, že jsi ze všech nejmoudřejší. Tvůj čas přijde. Co ty druhý, který vztahuješ dlaně? Vždycky promlouváš jako první, a jako první jsi mi vždycky přispěl na pomoc. Co mi řekneš dnes?

„Není to poprvé, Mau, co máš před sebou velký krok,“ promluvil mými ústy Černý Keču. „Vždycky ses odvážila ho udělat. Kolikrát vlastně, třikrát nebo čtyřikrát? Ani teď by ses neměla bát.“

„Tvůj život je rozdělený do slok jako píseň. Třeba právě teď máš čas začít novou sloku,“ doplnil ho Pepé nazývaný Pěvec, protože zná zpěvy všech kmenů země mezi horami a mořem.

„Myslela jsem si, že dožiju tady v Orimambě. Jsem už vlastně stará,“ namítala jsem.

„Tvoje léta na tobě nejsou vidět a tvůj věk není stáří. Nový úkol je dar. Ber a dávej.“

„Nemám z něj radost. Bojím se odejít.“

„Kdo se bude starat o tvé nemocné?“ zacinkaly zvonečky a náhrdelníky praktické a zpěvné Nivalló, jedné ze tří žen našeho společenství.

„Moje dcera Gala,“ řekla jsem tiše, ale už jsem nevydržela tu tíhu na prsou a rozplakala jsem se. Ten balvan musel co nejdřív pryč, jinak jsem se nemohla pohnout z místa. Vzlykala jsem nahlas a přes slzy jako bych viděla obrysy postav a tváří. Často se mi to stávalo, když jsem se do své *hry s panenkami* ponořila hodně hluboko. Jenom místo Kovového vždycky zela jakoby díra v prostoru. Kovový i po svém *vyhasnutí* odmítal přistoupit na podobná zdání. Takoví jsou Návštěvníci.

„Pověz nám, Mau, co se stalo mezi tebou a tvou dcerou,“ vybědla mě vlídně Nivalló.

S pláčem jsem dala dohromady několik vět o Galiných návštěvách v misijní škole, o nápadníkovi, kterému jsem ukázala dveře a o dceřině pokorném, mlčenlivém vzdoru. Byla jsem ukřivděná, myslela jsem to přece dobře, ale tušila jsem, co mi řeknou.

„Neměla bys nutit Galu, aby se už teď stala léčitelkou. Potřebuje být ženou,“ připomenula mi má moudrá přítelkyně Maria Perla. „Nemůže přeskočit časy, které ty sis prožila. Vdá se a bude mít děti, pozná lásku a starost, naplní se a dozraje. Pak může být léčitelkou, anebo také ne.“

Perla obvykle mluví ve verších, ale já ji neumím napodobit.

„Je to moje dcera a má po mně nadání. Hodně jsem jí naučila, a ještě mohu naučit,“ bránila jsem tvrdošíjně svou představu o Galině budoucnosti, ale cítila jsem, že je to beznadějně.

„Ať se od tebe naučí, jak si vážit druhého člověka,“ zasáhl Ororo Vandrovník. „Její život není tvůj život. Je to jiný člověk, a být Paní Jaguárů není dědičné.“

Najednou to bylo za mnou. Po smutku a bolesti přišla úleva, ale po ní další praktická otázka. Gala se ráda postará o nemocné, aspoň na nějakou dobu, když nebudu svazovat její život. Ale stačí na to? Může mě opravdu nahradit?

A tu se ozval hlas, tichý a důrazný jako vítr z hor. Promluvil muž s páskou na čele.

„Já přijdu,“ oznámil prostě.

„Co to říkáš, Wapiti?“ zvolala jsem překvapeně, ale cítila jsem, že se otevírá naděje. Proslulý léčitel a učitel ze Západní vrchoviny měl schopné žáky, kteří ho

mohli zastoupit v jeho působišti, a nebyl nedosažitelný. To by opravdu mohlo být řešení.

„Nechť má mladší sestra neváhá a pošle pro mne,“ pokračoval Wapiti. „Přijdu a zůstanu, jak dlouho bude zapotřebí.“

Bylo nutné se vrátit k hlasu neznámé ženy. Také k tomu, co mě zajímalo: jak to souvisí s Koncem starého času? Otázky mi vyplouvaly z mysli jako hejno ryb. Den postupoval a horko mě zmáhalo. A stále mě trápila největší pochybnost – jak najdu tu ženu?

„Co když je to hlas mrtvé?“ otázal se Pes-Pták. „Jak ji najdeš na onom světě?“ Pes-Pták byl odborník na duchy a záhroby, ale znala jsem odpověď.

„Vlákno, které má jeden konec na onom světě, má druhý konec na zemi. Musím najít člověka, ke kterému ta žena mluví. Najdu ho na místě, které mi ukázal sen.“ – Ano, ale jak? Znovu mě zavalila slabost. „Jak mám najít krajinu s temně zelenými lesy a horu se stříbrnou špičkou někde daleko ve světě?“

Slunce páliło. Hlasy jemně šelestily a praskaly jako tráva v žáru. „Zdali Mau myslí vážně svou otázku? My bychom se zeptali tebe, kdybychom museli luštit podobnou hádanku. Byla jsi přece daleko ve světě, žila jsi v civilizaci a znáš i veliká města u obou oceánů, kde my jsme nikdy nebyli. Jak bys nám poradila?“

Skoro v mdlobách jsem slyšela odněkud z dálky svůj hlas, zvuk trávy mezi zvuky trav. „V Rubiu je škola, nejen pro děti, ale i pro dospělé. Jsou tam učení muži, kteří vědí o svém světě tolik, co Kovový věděl o našem. Vypravím se za nimi a zeptám se jich, kde jsou ty krajiny z mého snu. Oni mi to řeknou.“

Byla jsem hrozně vyčerpaná a chtělo se mi spát. Dovlekla jsem se do jeskyňky v boku skály, kde byl chládek. Ležel tam věnec z nazlátlého listí a červených plodů, jaké u nás nerostou: byly to listy a plody té země, kam jsem se měla vypravit. Nasadila jsem si ho na hlavu. Po vysokém nebi kroužili jestřábi a muž s páskou na čele ukazoval vzhůru a mluvil o tom, jak spolu budeme létat jako ptáci. Ale já jsem vrtěla hlavou a kráčela svou cestou, i když jsem plakala, že nejde za mnou. Bloudila jsem, a nakonec jsem se ocitla na skalní římsě před hlubokou propastí. Ozval se temný hukot a náhle jsem ho spatřila znovu, zahaleného do ptáčích pláště a jaguáří kůže, na hlavě korunu ze zlata a per. Stál proti mně na druhé straně propasti. Natáhla jsem ruku a naše ruce se přes propast dotkly.

„Tři dny se tím teď nebudu zabývat,“ umínila jsem si. „Pak se rozhodnu.“

2.

Oznamuje svůj odjezd a shledává, že v životě nikdy není pozdě na změnu

Třetí den, třetí večer, čistý a svěží. Už jsme po večeri, sedíme na verandě, Gala je rozsvícená jako lampa. Voní káva a různé dobrotы, Malá-od-té-čarodějnice ještě něco kutí v kuchyni a pak nese všem banány s čokoládou. Za druhým domem je slyšet kytaru a zpěv. Nemocní, kteří mohou vstát, sedí u ohýnku, chřestí a bubnují do rytmu a připíjejí si večerními lektvary jako lodníci v přístavní hospodě.

Pohoda, jaká nebyla dlouhé týdny. Jak je tady doma krásně! A v této chvíli jsem oznámila, že odejdu.

Konečně je vejce v hnízdě, říkávalo se u Kovového. A hnízdo bylo připravené, měkce vystlané: moje rozhodnutí do něj vklouzlo docela přirozeně a nenásilně. Během tří dnů, kdy jsem svoje sny, hlasy a rozhodování nechala stranou, dění se dělo samo a události se samy splétaly, stéblo ke stéblu. Všichni víme, že věci spolu souvisejí a svět má svůj řád, ale vždy znovu mě potěší a překvapí, když mi to naplno ukazuje.

Po Orimambě se rozneslo, že přiletí zvláštní vrtulník a bude čekat na jakousi výpravu z pralesa. Bylo jasné, že když se pilotovi zaplatí, přiveze Wapitihu za několik hodin. Pak mi někdo přinesl rybu zabalenou do novin: psalo se tam o té výpravě a do očí mi padla tučná písmena *Univerzita v Rubiu*. To bylo jméno té školy pro dospělé, kam jsem se chtěla obrátit. A pod tím bylo drobnějším písmem napsáno *Zeměpisný institut*. Náhody jsou někdy tak důsledné, že je to k nevíře, ale kdo by věřil na náhody? Pamatovala jsem si, co byl zeměpis kdysi dávno v klášteře: učení o zemích, horách a řekách. Přesně to jsem potřebovala. Noviny sice páchly rybinou, ale pečlivě jsem je uložila: může v nich být ještě nějaké poselství.

A včera v podvečer ke mně přišla Gala (vytušila ze mne něco, co jí to umožnilo), položila mi hlavu do klína a rozplakala se. Měla jsem naplakáno do zásoby ze Skály soustředění a ona jistě z mnoha probdělých nocí, ale teď jsme se objímaly a plakaly spolu tak dlouho a vydatně, až jsme se začaly smát, jak jsme mokré a škaredé.

„Byla jsem na tebe zbytečně tvrdá, Galo,“ řekla jsem potom. „Poslouchej, co ti teď povím. Chtěla jsem ti předat svoje léčitelské povolání. Ale léčitelské umění není jen znalost bylin a nemocí, ani jenom používání Sil, které některým lidem připadají neobvyklé. Je to strom s velmi hlubokými kořeny. Ty ti předat nemohu, sama musíš zakořenit. Všechno v životě má svůj čas a pro tebe je teď možná čas mít muže a děti. Jestli si myslíš, že Mateo je pro tebe ten pravý, vdej se za něj. Co ses až dosud ode mne naučila, nemůže se ztratit. Jenom tě prosím, abys tu teď ještě nějaký čas zůstala a starala se o nemocné. Proč, o tom si promluvíme později. Ale nebudu klást překážky mezi tebe a Matea, i když bude správné, jestliže si zatím některé budete klást sami.“

Gala na mne vážně hleděla a slzy jí tekly po tvářích. „Ach, Mau, věděla jsem, že jsi moudrá a laskavá. Všichni tě ctí a vzhlížejí k tobě, a já taky, ale bát se tě bylo hrozné. Nedokázala bych za Mateem odejít proti tvé vůli, i když ho mám ráda. Mau, určitě tu zůstanu, jak dlouho bude třeba. Pozveš Matea k nám?“

Souhlasila jsem. A moje dcera druhý den pracovala, jako když tančí. Spory a napětí spláchnul pláč a rozpustilo je upřímné slovo. Byla jsem volná.

Rolníčka pro radost na okraj *splétání hnízda* byla návštěva sousedky z Obchodní křižovatky. Rosaria byla švadlena a také prodávala zboží s temným původem, které se sem dostávalo po řece. Přinesla mi ukázat balík látek. Některé se mi velmi líbily, ale nejvíc mě zaujaly hotové šaty, jaké ráda nosím: plátěné, safari

stříh se spoustou kapes. Padly mi dobře a usmívala jsem se, když jim Rosaria říkala *cestovní šaty*. A co ještě s sebou do světa a Gale na zásnuby? Koupila jsem od milé Rosarie skoro všechno, co přinesla.

Ano, a třetí den na verandě po večeři jsem všem pověděla, že se chystám na cestu. Bylo to jasné: měla jsem sen a rozhodla jsem se, že se jím budu řídit. Sen je rádce a přítel, ne pán, který rozkazuje. Nejdříve chci do Rubia, dál se uvidí. Jistě, až do Rubia, právě tam, ne do žádného bližšího města. Budu pryč snad několik týdnů, snad měsíců, nevím jak dlouho, ale není teď pro mne důležité to vědět. O nemocné se bude starat můj přítel, slavný léčitel ze Západní vysočiny, a Gala mu bude pomáhat. Mateo dohlédne na dům (Mateo tu seděl a cítila jsem, že je jadrný a spolehlivý). Se mnou pojedou Jorge, Malá a...

Bylo samozřejmé, že s sebou vezmu ty dva, Jorga Jelena a Malou-od-té-čaro-dějnice. Nechat je tady bylo tak nepředstavitelné, jako tu nechat ruce. Co bych dělala bez rukou? A co by ruce dělaly beze mne? Ale potřebovala jsem něco víc než ruce. Odešla jsem z Rubia před čtvrtstoletím a byl to už pro mne cizí svět. Člověk, pro kterého není cizí, je v Orimambě jen jeden. Vzít ho s sebou byla část mého rozhodování.

„... a zítra zajdu za Otcem-a-bratrem a požádám ho, aby jel s námi.“

Mlčenlivý Jorge zdvihl hlavu. „Ctihodná Mau s sebou chce vzít bílého kněze?“ vyrazil překvapeně.

„Otec-a-bratr se vyzná v civilizaci jako ty v pralese.“

„Ale on přece nevěří ve sny a tajemné věci!“

V tom měl Jorge pravdu. Kněz z Orimamby možná nevěřil ani v Matku Boží, v jejímž kostele sloužil mše, alespoň ne tak, jak si lidé někdy takovou víru představují. Ale byl to muž činu, silný a přitom citlivý, a hlavně vzdělaný. Já nejsem negramotná, ale civilizaci jsem odvykla. Otec Pedro se ve světě, kam se chci vypravit, vyzná lépe než já a hodí se do něj. Bude mi v něm dobrou oporou. To jsem řekla naplno.

„Znám otce Pedra jako energického a čestného člověka. Paní Mau si nemohla líp vybrat. Jistě ji nezklame,“ prohlásil Mateo rozhodně. Musela jsem se usmát: ani Mateo nezapochyboval, že Mau Léčitelka dosáhne toho, co si umínala.

„Budu ctihodné Mau pořád nablízku,“ zavrčel Jorge spíš pro své než pro moje ujištění.

„Ano, budeš mi nablízku pořád, ty i Malá. Budu vás oba potřebovat. Ale posla chrání poselství a světlo se stará o světloonoše. Věřím, že naše cesta bude bezpečná.“

Jorge byl vycvičený strážce a k jeho povolání patřilo na takové řeči nedbat. Přece jen mě ale překvapilo, že se se mnou ještě chvíli přel a vypočítával nebezpečí, která společnost bílého kněze může znamenat. Nakonec ho Mateo požádal, aby přestal, je přece třeba se poradit o chodu domácnosti. Ovšem, to je moc důležité, souhlasila jsem. Chvíli jsme si o tom povídali, chvíli mlčeli a kouřili dobré doutníky od Matea, a chvíli zpívali s nemocnými, kteří nám přišli zahrát pod verandu. Vypadalo to skoro jako rozloučení. Ale ještě jsem neodjížděla. Zítra nás

čeká každodenní práce a byl čas spát, pro nemocné i pro nás. „Dobrá,“ řekl Mateo, „zítra to všechno sepíšeme.“ Políbil Galu, nasedl na svou motorku a opatrně se spouštěl ze svahu k domovu.

Usínala jsem s úsměvem. Hledme, co se to děje v mém domě! Věrný Jorge se bouří, před nedávnem vyhnaný Mateo se ujímá role hospodáře a Paní Jaguárů přiznává svoje nedostatky. Bylo to neobvyklé, ale neobvyklé je teď leccos a určité ještě bude. Zvykala jsem si.

Proč vlastně si na něco zvykat právě teď? Uvědomovala jsem si jasně, že Konec starého času je na dohled. Kovový to předpověděl, než *vyhasl* (tak jsme říkali jeho skonu a on sám hovořil o *vyhasnutí*, ne o smrti). My, Páni a Strážci, jsme měli svou práci udržovat řád světa mezi horami a oceánem až do toho okamžiku. Pak bude vykonán Obřad ohně a zruší se tento čas. Svět, jak jsme jej znali, přestane být, a nikdo neví, co bude.

Některé členy společenství žáků Kovového tato záhada přitahovala a snažili se ji odhalit. Snažili se objevit Osm odpovědí – co je Obřad ohně, kdo jej vykoná a zejména co bude po Konci starého času. Občas jsem je prohlédla, že se tím zabývají, ale nikomu se nepsvěřovali: na této dráze byl každý z nich osamělým ctižádostivým běžcem, který nedůvěřuje druhým. Ale já jsem žena a luštění hádanek nebo hry s domněnkami mě nevzrušují tak jako Wapitiho nebo Jakoubka Hada. Mám svůj styl a své jistoty.

V dětství jsem si ráda hrála v dešti na svahu, u kterého nyní stojí můj dům. Voda po něm stékala stovkami stružek a když se některá zanesla kamínky a větvičkami, uvolnila jsem vodě cestu nebo vyhrabala novou stružku. Takový byl potom po léta můj úděl a moje práce v Orimambě. Nyní se můj svah rozšiřuje na neznámé končiny světa, ale co na tom? Dělam to, co vždy, a v sobě i kolem sebe uvolňuji zanesené stružky a vytvářím nové, aby voda stékala tam, kam chce a má, a přes neznatelný předěl Konce vproudila do Nového začátku, protože jistě nějaký bude.

3.

Povzbuzuje kněze k odvážnému kroku, ale tuší také protivenství

Kostel v Orimambě korunuje protáhlé temeno kopce, který vyrůstá jako ostrov z vln pralesa. Je tu zdravější a příjemnější povětří než dole u řeky, a proto si lidé od pradávna stavěli svá sídla právě zde. Ale za mého dětství stálo v Orimambě jen pár chatrčí a kaplička z kůry. Malá studánka stěží stačila několika rodinám. I řeka byla daleko, mezi ní a kopcem byl pás pralesa a pás bažin, a když mě tam otec někdy vzal po úzké stezce, zírала jsem užasle na hnědé vody, které se valily z neznáma do neznáma. Je na druhém břehu také nějaká Orimamba? Co je za zákrutem, kde řeka mizí očím? Neuvědomovali jsme si, že žijeme na konci světa, protože jsme nevěděli, že nějaký svět existuje. Tím spíš jsme netušili, že naše chýše stojí v okruhu příběhů, které tudy prošly, svazovaly a rozvazovaly

konce a začátky světů, a ještě neskončily.

Potom se tu jedné samotářské a nepokojné domorodé dívce zjevila Matka Boží a přála si, aby ji tu lidé postavili chrám a pořádali poutní slavnosti k její počtě. Také označila místo, kde se našel bohatý pramen. Voda nebyla zázračná, ale umožnila, aby se tu usadily další a další rodiny. Dostatek vody, poutě, přistěhovalci, obchod na řece a stavění kostelů přivedly do odlehlé Orimamby *civilizaci*. Z temena kopce bylo vidět lodě na řece. Lidé vymýtili prales mezi kopcem a řekou a vysušili pobřežní mokřiny. Divoká příroda ustupovala polím a pole domům, dílnám a skladištím. Mezi Horní Vsí pod kostelem a Dolní Vsí u přístavu vyrostla Obchodní křižovatka s tržištěm, právě v místech, kde měl kdysi můj otec svůj kus půdy. Nepatrná a ztracená osada se proměnila v nadějně městečko, které už otevřelo první zábavní podnik, zažilo první loupežnou vraždu a získalo prvního starostu. Starosta nebyl ovšem *svobodně zvolený*, jak se teď říká – ty první svobodné volby přišly až nedávno, když se volil prezident celé Amazonie. Krátce na to ovšem ten zvolený muž zemřel, zatímco dosazený starosta, s nímž je málokdo spokojený, přežívá a bohatne.

Žádná změna nepřináší štěstí všem lidem. Se změnami, které následovaly po zázraku v Orimambě, to bylo stejné. Zvěstovatelce Matky Boží z Orimamby (tak nazvali tu dívku) někteří lidé blahořečili, jiní ji obviňovali. Ale k ní to už nedoléhalo. Brzy po zázraku odvezli Zvěstovatelku do kláštera a nikdo s ní už nikdy nemluvil. Žila tu jen vzpomínka, stále mlhavější. Říkalo se, že stříbrně svítící socha Madony na novém kostele má tvář Zvěstovatelky. To bylo k smíchu: kdo tu tvář mohl znát a odlít ji do kovu?

Bíle natřená fara stála kousek pod kostelem. Byla jsem ohlášená, ale kněz nebyl doma, až za chvíli přijel jeep a z něj vystoupil Otec-a-bratr, zablácený až za ušima. Pomáhal při záchranných pracích nad misijní školou, kde se sesul obnažený svah a zavalil několik indiánských chýší.

„Starosta je zločinec!“ volal Otec-a-bratr otevřenými dveřmi z koupelny přes šplouchání a cákání vody. „Říkal jsem mu stokrát, ať tam nekácí stromy, jinak ten svah spadne! Přitom mu ten pozemek vůbec nepatří. Naštěstí se nikomu nic nestalo, ale je to varování. Přece není možné pro pár mizerných grošů zničit kus země!“

Zvuky vody ustaly. Orimambský farář vešel do pokoje s mokkými vlasy a v čisté košili. „Felicito, prosím vás, ještě čerstvou kávu!“ zavolal přes chodbičku na hospodyně. „A ten ořechový likér pro paní Mau! Tak!“ vydechl, spustil se do proutěného křesla, až pod ním zavržalo, a zvědavě se na mne zadíval.

„Čí je ten pozemek, když ne starostův?“ zajímala jsem se.

„Tady je mnoho půdy, kterou má ve správě církve. Nic bližšího o tom nevím. Když jsem si na starostu stěžoval, řekli mi, že je to věc biskupství a ne moje. A starosta má zřejmě pořád mocné přátele mezi vrchností světskou i církevní. Ale snad nebudeme mluvit o pozemcích. Celá Orimamba si šeptá, že se chystáte na dalekou cestu. Nepřišla jste mi něco říct právě o tom? Poslouchám vás napjatě.“

„Důstojný otec Pedro možná slyšel věci, které už přizdobilo deset úst a dvacet uší,“ odpověděla jsem zdvořile. „Je pravda, že chci cestovat do Rubia a беру s sebou Jorgeho a to děvče, kterému říkáme Malá. Budu pryč nejméně několik týdnů.“

„Místní lidé hovoří o snu a vnuknutí, ale taková už je Orimamba,“ usmál se kněz. „Já jsem bohužel příliš prakticky založený. Asi nejsem dobrý farář pro obec, která žije ze zázraku a libuje si v tajemstvích“.

„Přišla ke mně lidská povinnost, jak byste řekl vy,“ vysvětlila jsem. „Nezáleží na tom, jakou cestou. Moje povinnosti ke mně chodí svými cestami a vaše zase svými.“

„Vy se mi nezpovídáte a já nepátrám po vašich důvodech,“ řekl kněz upřímně. „Jak dlouho se znáte? Tři roky? Přesvědčil jsem se za tu dobu, že vaše jednání má vždycky smysl. Ochutnejte ten likér, paní Mau. To je zase tajemství naší Felicity. Ach, Rubio! Skoro vám závidím! Hned bych se tam rozjel s vámi!“

„Pojedte, co vám brání?“

„Taková cesta stojí spoustu peněz. Nikdo mě tam nezve a sám si ten výlet nemohu dovolit.“

„Mám peníze na to, abych za vás zaplatila. Opravdu potřebuji průvodce na své cestě. Proto jsem za vámi přišla, otče Pedro – požádat vás, abyste mě do Rubia doprovázel. Jestli je to ovšem možné, ehm, vzhledem k vašim povinnostem.“

Očekávala jsem údiv, ale otevřená mužná tvář se místo toho potáhla lehkým stínem. Kněz chvíli přemýšlel a pak se jenom zeptal: „Proč mě pokoušíte?“

„Kdybyste měl projít pěšky prales až k horám, koho byste si vybral za průvodce?“ odpověděla jsem otázkou.

„Ano, rozumím,“ řekl Otec-a-bratr. „Vybral bych si někoho jako je váš Jorge, někoho, kdo se v divočině vyzná. A já bych zase mohl být docela užitečným průvodcem po civilizaci. Umím telefonovat, řídit vůz, číst letové řády a zařizovat věci na úřadech. Ale vy to nemyslíte vážně, vidíte? Odpusťte, mně se o tom špatně žertuje.“

Kněz se znovu odmlčel a zasmušil. Pak se pokusil o úsměv. „Je to prostě velké pokušení, jak by řekli církevní otcové. Nejste opravdu čarodějnice a nemáte nadpřirozené schopnosti, jak to tvrdí kaplan Felix?“

„Dobrý kaplan Felix přeceňuje nadpřirozené schopnosti,“ odporovala jsem. „Vždyť mají menší cenu než ty přirozené, pokud vůbec nějakou. Nejsem čarodějnice, jsem léčitelka a moje umění je rozumět tomu, co lidi bolí, čeho se bojí a v co doufají. A tímto způsobem přemýšlím i o vás a dělám si svou představu, i když jste mě nepožádal o pomoc a já ctím vaše soukromí.“

„Dobře, omlouvám se za tu čarodějnici. Prozradíte mi, jakou diagnózu přiřkla zkušená léčitelka farářovi z Orimamby?“

Rozhodla jsem se *usadit vejce do hnízda*.

„Chcete-li to vědět, dobře poslouchejte. Jste schopný a pevný člověk, ale váš život dostal ránu, která se ještě nezacelila. Jsem přesvědčená, že jste nepřišel do Orimamby dobrovolně. Zdá se, že tu jste jako vyhnanec nebo jako ten, kdo chtěl něčemu uniknout, nemám pravdu? Ale tam v Rubiu, odkud jste přišel, se

vaše věci dosud nespojily a neuzavřely. Jednou se budete muset vydat za nimi, podívat se jim do tváře a uzavřít je sám. A jestli pak dál zůstanete farářem v Orimambě, bude to proto, že opravdu chcete.“

Kněz vstal a začal přecházet po místnosti. „Dobrá, řekla jste mi diagnózu. Jaké léčení doporučíte?“

„Neodkládejte to. Pojeďte se mnou.“

Knězovy kroky se zastavily za mými zády a vnímala jsem jeho potlačované vzrušení. „Jste opravdu zkušená a znalá života. Ale věřte mi, nedopustil jsem se ničeho nečestného. Je to spletitá politická historie. Vojenské vládě jsem začal být nepohodlný a nastražili mi past, proto mě církevní vrchnost poslala do Orimamby. Ano, jsem tu trochu ve vyhnanství a trochu v azylu. Teď se ovšem doba změnila a lidé mi píší, že se změnil i pohled na můj případ. Před měsícem jsem dostal dopis přímo z Rubia z kardinálova úřadu. Naznačuje, že bych měl jet se svou věcí za kardinálem a usilovat o návrat. Krátce na to mi psal můj starý přítel, monsignore Claudio, kardinálova pravá ruka, že chce osobně přijet sem, do Orimamby! Prý ho zajímá zázrak v Orimambě a domorodé tradice, ale jsem si jistý, že pro mne má důležité sdělení a snad dokonce pokyn k návratu. Jenomže církevní sekretáři a hodnostáři nikdy nic nepoví přímo.“

„Neotálejte, to je přece váš pravý čas!“ Skoro jsem vykřikla a toužila jsem, abych kněze dokázala přesvědčit. „Když dáte ty dva dopisy vedle sebe, není to jasná zpráva, že máte jet do Rubia a váš ctihodný přítel se vám postará o farnost?“

Otec-a-bratr něco odpovídal, ale moje pozornost se soustředila jinam. Co se to tu děje? Moje smysly mi říkaly, že něco není v pořádku. Spíš jsem cítila, než slyšela něčí přítomnost v druhé části domu. Ukázala jsem prstem k chodbičce.

„To je jen Felicita,“ odbyl to kněz. „Felicito! Dojděte, prosím, pro pana kaplana, ať sem přijde, musím s ním nutně mluvit!“ Nečekal na odpověď a pokračoval tišším hlasem: „Buďte upřímná, paní Mau: nebyla by to neodpuštělná slabost, kdybych dál váhal a nepostavil se sám za svou věc?“

„To jste řekl vy. Ale nejde jen o vás, jde o Orimambu. Orimamba si nezaslouží kněze, který tu nechce být. A vaše schopnosti mohou přinést prospěch jinému společenství. Nebo i tomu zdejšímu, pokud to bude vaše svobodná volba.“

Otec-a-bratr začal zase pochodovat po místnosti. „Kdy chcete odjet?“ zeptal se.

„Co nejdřív, asi za deset dní. Hodí se vám to?“

Odpověděl, že mi konečné slovo vzkáže do zítřejšího večera, ale když jsme potom probírali podrobnosti cesty do Rubia, cítila jsem, že už je na té cestě se mnou.

Když jsem odcházela, Otec-a-bratr mě vyprovázel před faru. Bylo dusno, slunce zastíral opar a v dálce za řekou se v temném pásu mraků občas zablesklo. Felicita podřimovala na lavičce v loubí před vchodem.

„Vy nejste uvnitř?“ podivil se kněz. „Někdo tam... něco tam šramotilo. A kde je kaplan?“

„To jsou kočky,“ mínila hospodyně. „Lezou, potvory, zadním vchodem do kuchyně. Podívejte, pan kaplan tamhle jde.“

Starý řeholní kněz, který patřil ke stálícím Orimamby, přicházel po cestičce zdola od Rubenova kříže, supěl a utíral si z čela pot. Uctivě jsem ho pozdravila a vyrazila ke svému domu. Věděla jsem, že Jorge nebo jiná hlídka je nablízku, ale zahvízdala jsem, až když jsem byla z dohledu fary. Za minutu se odněkud vynořil Didi a doběhl mě. Bylo dobré znamení, že Jorge moji bezpečnost cestou za bílým knězem svěřil někomu jinému, ale nic se nedalo podceňovat.

„Někdo byl v domě Otce-a-bratra,“ utrousila jsem přes rameno. „Byl to starý kněz? Nebo ty?“

Ne, Didi dovnitř nevstoupil a kaplan byl opravdu dole na Obchodní křižovatce. Zadní vchod fary neměl Didi na očích, protože hlídal vpředu, ale na šramot v chodbičce měl ještě lepší vysvětlení než Felicita: nebyly to kočky, ale Odpolední duch.

Na moje přání ještě prohlédl cestu, která vedla od zadní branky fary, ale nenašel nic podezřelého. Já ano. V prostoru hlasů, šumů a vibrací, které jsem vnímala v pokojné Orimambě, jsem cítila stopu cizího zlého úmyslu. Ležel u mé cesty jako tlustý černý klacek, který se každým okamžikem může změnit v hada. Potěšilo mě to. Když vhodíte do vody kus masa, rychle se k němu slétnou dravé *pirani*. Když začnete dělat s nasazením takovou práci, jako je uvolňování stružek a připravování vajec a hnízd, Temné moci ožijou a začnou se o vás zvýšeně zajímat. Byl to důkaz, že jsem na dobré cestě.

„Určitě to byl Odpolední duch,“ řekla jsem vlídně Didimu. „Příště mi ho, prosím tě, vyfotografuj.“

4.

Na tajném místě potkává mladíka, kterého varovali, že ho svede a zahubí

*Letí, letí dva modří motýli,
doleva, doprava, jako by tančili.
Pták Zobák útočí, pírkó má zdobné,
pozor, motýli, nebo vás zobne.
Odkryli motýli na křídlech dravčí oči,
Zobák se lekl, zpátky se točí.
A já vás nezobnu, to všichni vědí,
jenom mi prozradte Osmero odpovědí.*

Broukala jsem si písničku a tančila podle ní, krok doleva, krok doprava, otočit a skok, a tři drobné krok-sun-krok dopředu. Tak jsem protancovala mezi nástrahami na přístupové cestě ke skále, které se říká Zurbaránova Záře. Měla jsem dobrý důvod si svou písničku pamatovat celým tělem. Stačí chybný krok a léčky, přichystané pro vetřelce, by mohly zahubit i mne. Jako tohoto mladíka s odznaky bojovníka zvláštních oddílů, jehož tělo tady viselo nabodnuté na ostré větvi. Uvolnila jsem mrtvolu dlouhou holí a shodila ji do rokle. Byl to určitě statečný bojovník, že se dostal tak daleko. Ti nejstatečnější obvykle zahynou.

*Z oblohy přišel Velký Jaguár,
nehybnou lampu na nebi zanechal.
Hádanky na nebi, znaky na zemi,
ústa soch, mluvte, otevřte se mi.
Tam, kam se dívá Paní Měsíce,
Stříbrné zrcadlo mě pozná z tisíce.
Kříže křížů zkřížím na dva, na tři,
tam leží koruna, ta mi právem patří.“*

„A já jsem ho viděla ve snu,“ vzpomněla jsem si. Druhá část písně mi otevřela vstup do nitra skály. Bylo tu chladno a šero, sporé světlo pronikalo puklinami v kameni. Nemusela jsem svítit, ale potřebovala jsem ještě třetí část písně, abych se dostala do jeskyně.

*Hledte, Páni, co jsem vykonal,
kdo jiný jsem než Velký Jaguár.
Vždyť jsem po Dráze větrů přiletěl,
a cizinec mi radil, jak jsem chtěl.
Na zvon zazvoním, co visí při Tipale,
Obřad ohně vykonám na Zakázané skále.
Skončí Starý čas, shoří stará doba,
děj světa se obnoví, začne běžet znova.“*

Ze šera na mne hleděly lebky mých mrtvých předchůdců. Spočívali tu, zahaleni do rozpadávajících se vzácných tkanin. Nerada jsem si představovala, že tu jednou budu mezi nimi. Co asi budu mít na sobě? Ale jsem poslední Strážce před Koncem starého času a kdo ví, jaký osud mě čeká... Jak dlouho asi viselo to tělo venku na kůlu? Určitě ne déle než čtrnáct dní. To bylo opravdu zajímavé.

Hlavní jeskyně byla osvětlená několika pruhy světla, které sem padalo skalními komíny. Odtud se otevíral vstup do menších jeskyň a skalních komor. V jedné z nich byl uložen Zurbaránův poklad, v další byla přirozená vodní nádrž s ledově studenou zelenavou vodou. Vykoupala jsem se a převlékla – snila jsem o tom, že budu mít pro tyto příležitosti šaty se vzorem Tance bytostí, ale i když jsem vzor znala, látku mi Rosaria marně sháněla v širém okolí. Ještě jsem si přes ramena přehodila kožešinu, bylo tu skutečně chladno, a pustila jsem se do práce.

Když jsem skončila, posadila jsem se na kamenné sedadlo u stěny a myslela na Wapitiho. Uvažovala jsem, zda mu prozradím svou písničku i cestu, nebo jen jedno z toho, nebo nic. Sama jsem se nevyznala v tom, jestli je to zapovězené nebo jestli to nechci udělat. V poslední době mě to velmi trápilo.

Náhle se moje smysly napjaly a zaostřily. Bylo to tady: černý klacek u mé cesty se proměnil v hada. Někdo procházel vstupní chodbou, jeho pokožka se třela o vzduch a jeho chodidla se lehce dotýkala drobných kamínků. Bylo už pozdě cokoli udělat. Stačila jsem jenom sebrat ze země masku vykládanou zlatem a černým kamenem, nasadila si ji na tvář a zůstala jsem nehybně sedět. Až můj nezvaný návštěvník vstoupí, spatří v proudu světla modlu oblečenou do obřadních rouch a bude se bát. Pak se uvidí.

Po několika předlouhých vteřinách se ve vchodu objevil mladík s připravenou mačetou. Byl skoro nahý, statný, ale špinavý a zubožený. Rozeznala jsem odznaky bojovníka zvláštních oddílů, výcvik ho ale na takové setkání nepřipravil. Vnímala jsem, jak se chvěje a potí strachem.

Nechala jsem ho chvíli stát a pak jsem zašeptala: „Buď vítán, kdo přicházíš s dobrým úmyslem.“

Mladík zjevně dobré úmysly neměl, protože ztuhl a roztrásl se ještě víc. Bylo nebezpečné ho v tomto stavu nechat, protože ho cvičili překonat hrůzu výkřikem a útokem.

„Neboj se, nic se ti nestane. Odlož svoji zbraň a pojď blíž. Pojď pět kroků blíž ke mně,“ šeptala jsem.

Mladík mě poslechl, ale udělal šest kroků a znejistěl, jestli je to tak správně.

„Klekní přede mnou,“ vyzvala jsem ho.

Poklekl a zíral ustrašeně a odevzdaně na mou masku. Teď už jsem ji mohla odložit.

„Kdo je vzácná paní, kterou vidím?“ zeptal se uctivě.

„Koho jsi čekal, že tu najdeš?“

„Čarodějnicí z Orimamby, které říkají Mau.“

„Jsem Mau Léčitelka, Paní Jaguárů z Orimamby.“

„Řekli mi, že jsi stará, tlustá a ošklivá.“

„To ti řekli pralesní kouzelníci? Lžou a jejich lži a léčky jsou mi k smíchu,“ odpověděla jsem klidně, ale velmi mě to urazilo.

„Řekli mi, že mě svedeš, budeš mě milovat a pak mě zahubíš,“ pokračoval mladík.

„Bylo by tak hrozné se mnou milovat?“ zasmála jsem se. „Nejsem přece tak odpudivá, jak ti namluvili tvoji čarodějové.“

„Čarodějové lžou,“ řekl přesvědčeně mladík. „Vypadáš jako bohyně.“

„Co ty víš o bohyních,“ vzdychla jsem. „Máš hlad?“

Mladík přikývl.

„Vzadu v jeskyni je vodní nádrž,“ ukázala jsem mu. „Jídlo tam také najdeš. Vykoupej se a najez, pak se sem vrať. Nedělej žádné hlouposti, nebo zemřeš. Jsi můj zajatec.“

Poslouchala jsem, jak se cáká v nádrži a přemýšlela. Ti dva určitě patřili k sobě. Je tu ještě někdo třetí? Nezdálo se, mladík nepůsobil dojmem, že ho někdo jistí. Spíš se tu po smrti svého druha potloukal sám. Přežil, na to byl trénovaný, ale nebyl v dobré kondici. A jak se dostal ke skále a do chrámu? Jak vůbec objevili tohle místo, vzdálené od Orimamby půl dne rychlého pochodu? Což někdo ví, jak se dostat k tajemství Zurbaránovy Záře, když to vlastně nevím ani já sama? Co znamená ta neobvyklá výprava? Musela jsem se to dozvědět.

Můj zajatec vešel, osvěžený a posílený. Na kůži se mu perlily kapky vody.

„Pojď blíž,“ zašeptala jsem znovu. „Pojď ještě blíž. Obejmi mě.“

Miloval mě dlouze, snaživě, ale nepřiliš zajímavě. Když jsme potom leželi na mé kožešině, sledovala jsem střídavě jeho spánek a pohyb světelných proudů,

který odměřoval čas. Odpoledne pokročilo. Zadívala jsem se mladíkovi do-
prostřed čela, aby se probudil.

Cítil můj pohled. Otevřel oči, usmál se a opovázlivě se pokusil mě znovu
k sobě přitáhnout.

„Ne, teď ne,“ odmítla jsem. „Teď ti budu klást otázky a ty budeš odpovídat.
Nebudeš se bát mluvit pravdu. Jsi přece statečný, ne?“

„Ano, jsem statečný,“ přisvědčil mladík.

„Řekni mi, jak jste našli toto místo?“

„Idi ho našel.“

„Idi je ten, co venku zahynul?“

„Ano.“

„Byli jste jenom dva?“

„Ne.“

„Tak kolik vás bylo? Tři?“

„Ano.“

„Ten třetí je někde v okolí?“

„Ne, Apukču je také mrtvý. Ale chodil sem Benito.“

„Kdo je Benito? To už je čtvrtý. Vždyť jsi říkal, že tu nikdo další není!“ rozčílila
jsem se. „A mluv sám, hlupáku, ať se tě nemusím na všechno ptát. Mluv, jako
když voda teče, nebo se rozhněvám!“

„Proč se mě ptáš, když přece sama všechno musíš vědět?“ namítal můj zajatec
dotčeně. „Ty mě jen tak trápíš. Všichni se rozčilují, že Vroubek je hloupý. Ale
Vroubek není hloupý, Vroubek je statečný.“

Musela jsem ho uklidnit, aby pokračoval. Krok za krokem, střípek za stříp-
kem, s trpělivostí, která mě unavovala, jsem mu pomáhala sestavit příběh jejich
nešťastné výpravy. Když vyšli ze základny za Mrtvými vodami, byli opravdu tři:
dva zkušeni bojovníci Idi a Apukču, a můj zajatec Vroubek, který si vyškemral,
aby ho vzali s sebou. Důvod výpravy přesně neznal. Nejdřív měli zřejmě jen dojít
k naší řece kus nad Orimambou a setkat se tam s člověkem jménem Benito, který
nebyl pralesní Indián, ale člověk z pomezí *civilizace*. První ztrátu utrpěli krátce
po tom, co překročili Mrtvé vody. Apukču se při lovu dostal na nějaké zakleté
místo, měl zážitek s duchy a zešlél. Protože je ohrožoval, museli ho zabít a po-
kračovali pak přímo k řece. Průzkum Zurbaránovy Záře nepatřil do jejich plánu,
narazili na ni docela náhodou. Idi mě viděl přicházet a odcházet, když jsem tu
byla naposledy. Usoudili, že je to tajná skrýš čarodějnice z Orimamby (jaká jiná
žena mohla chodit do skal v pralese?), a rozhodli se tu čekat na můj návrat. Asi
po týdnů bezvýsledného hlídkování se Idi odvážil na cestu nástrah a zahynul.
Vroubek tu sám se zoufalou vytrvalostí přežíval další dva týdny. Podařilo se mu
vyhoupnout se po liánách na skálu shora a najít zanesený skalní komín, který
vyčistil a pronikl do chrámu. Už jednou stál na prahu hlavní jeskyně, ale vrátil se
a vydržel další dva dny na vrcholku skály, než mě uviděl znovu přicházet.

Idi se ještě předtím setkal s Benitem. Nechal jeden den Vroubka na stráží sa-
motného, došel až k řece, našel Benita a přinesl od něj jídlo. Benito s potravinami

tu byl pak ještě třikrát, ale Vroubek ho neviděl. Idi se s Benitem scházel kus cesty odtud. Možná mu nechtěl prozradit svůj objev čarodějnického doupěte ve skalách. Pak Benito na nějaký čas zmizel za svými záležitostmi a k další schůzce mělo dojít až někdy v následujících dnech. Vroubek naneštěstí popletl svůj korálkový kalendář a nebyl si jist, zda je to ode dneška za dva, tři nebo čtyři dny. Nevěděl ani, kde bude Benito čekat. Prý nad řekou na nějakém místě, *kam se dívá Paní Luny nebo Dcera Luny* – a Vroubek si přesně nepamatoval, jak to Idi říkal.

„Vzpomeň si přece,“ naléhala jsem. „Paní Luny se říká Bílé Bohyni, která má v Orimambě chrám. Dcera Luny, nebo Dcera Měsíce, je jeden z mých titulů. To je velký rozdíl.“

„Opravdu?“ překvapil se Vroubek. „Myslím, že to byla Dcera Luny.“

„A jak bys našel to místo?“

„Vroubek by na něco přišel,“ řekl mladík bezstarostně. „Ale teď to místo hledat nemusí. Bude sloužit Dceři Luny a chránit ji, a nemusí chodit na schůzky s jejími nepřáteli.“

Zasmála jsem se a zavrtěla hlavou. „Ale když tě vezmu do služby, stejně budu chtít, abys na tu schůzku šel a vyzvěděl něco od Benita.“

„Dcera Luny přece ví, kam se bude dívat pozítří, a Vroubka tam pošle,“ odpověděl důvěřivě.

To nemělo chybu. Na chvíli jsem se odmlčela. Padala na mne únava. Proudý světla v jeskyni se značně posunuly a některé zmizely docela. Schylovalo se k večeru a já jsem tu nemínila přenocovat. Musela jsem se rozhodnout, co udělám s Vroubkem. Ale smysl jejich výpravy mi stále unikal. Asi neměli jenom najít a zabít čarodějnici z Orimamby, především pátrali po něčem důležitém a člověk jménem Benito jim v tom měl pomoci. Z Vroubka naneštěstí nebylo možné nic dostat, ačkoliv jsme všechno probírali dvakrát dokola. Bylo to na něj příliš složité a možná prostoduchému mladíkovi hlavní cíl vůbec neprozradili. Až když jsem mu pohrozila, že ho nechám přes noc v jeskyni samotného a zešílí jako Apukču, objevila se jiskřička v popelu.

„Třeba to byly ty sošky,“ řekl váhavě mladík. „Mluvilo se o nich v táboře, když se Idi a Apukču připravovali na cestu. Ale mně to nikdo nechtěl vysvětlit.“

„Jaké sošky?“

„Mluvící sošky, říkali. Prý o nich něco víš.“

„Jediná mluvící soška, kterou jsem kdy viděla, je hračka bílých dětí z měst, panenka, která řekne *mama*, když se jí stiskne břicho,“ vzpomněla jsem si a skoro mě to rozveselilo.

„Tomu nerozumím,“ přiznal upřímně Vroubek. „Je v tom nějaké kouzlo?“

„Spíš jsou tvé mluvící sošky kouzla nebo výmysly pralesních čarodějů. Možná to jsou loutky, které otevírají ústa, a čarodějové za ně mluví, aby zmátli nevědomé lidi jako jsi ty.“

„Ne, tak to není,“ odporoval mladík. „Čarodějové mluvící sošky nemají. Vždyť po nich přece pátrají po celém pralese. Prý o nich vědí Páni a Strážcové.“

„A mne jste asi měli mučit a vyptávat se na to, než mě zabijete, je to tak?“

„Příkazy dostali Idi a Apukču, já o tom nic nevím. Všichni mě podceňovali. Ty nebudeš, vid? Vroubek je statečný, obratný a vytrvalý. Bude ti užitečný.“

Ale čas se naplnil. Poslala jsem mladíka na chvíli do předsínky, aby na mne počkal. „Nechod dál, je to nebezpečné!“ vykřikla jsem ještě za ním pro jistotu. Pak jsem si osvěžila čelo a rozhodovala o jeho životě a smrti.

Dopadený bojovník zvláštních oddílů musel buď zemřít, nebo se stát tělesnou stráží toho, koho přišel zabít. Během let jsem takto získala několik svých hlídačů. Ale což se neříkalo, že ti nejlepší zahynou? Jorge byl výjimka.

Co mám dělat s Vroubkem? Určitě prokázal svou odvahu, vytrvalost a obratnost, ale jeho přihlouplost mě znechucovala. Snad mohl být užitečný, okolnosti jeho zajetí byly ovšem mimořádné. Mám právo mu darovat život, když objevil skálu a vnikl dovnitř? A jak ho vlastně dostanu ven?

Pak jsem uslyšela slabý, jakoby udivený výkřik, a věděla jsem, že o Vroubkovi nemusím dál přemýšlet. Zurbaránova Záře se s nezvaným návštěvníkem vypořádala sama. Pochopil vůbec, co jsem za ním volala?

Když jsem spěchala houstnoucím šerem k místu, kde na mne čekal Jorge Jelen, neměla jsem daleko k pláči nad Vroubkovou smrtí a nad svým údělem. K čertu s nesmyslnou válkou s pralesními kouzelníky, k čertu s celým pralesem, k čertu s Orimambou. Už bych byla pryč.

Náhle mi zabušilo srdce a zdvihla jsem oči k večernímu nebi, jako bych něco hledala v jiskření prvních hvězd. Zase jsem byla *na stráž*, ale tentokrát jsem přesně věděla, kdo a odkud má přijít. Cítila jsem v nitru hlas horského větru. Zítř! Zítř přiletí Wapiti!

5.

Vítá v Orimambě vznešeného Wapitiho, ale už po prvním dnu s ním musí nabírat novou sílu

Vrtulníky v Orimambě obvykle přistávají na konci Dolní Vsi nedaleko přístavu. Pilot, který čekal na zeměpisnou výpravu, si ale zvolil základnu za hřištěm nedaleko Obchodní křižovatky a usídlil se tam v dřevěné boudě fotbalového mužstva, aby měl stroj na dohled. Na tom místě bylo o poutích plno lidí, oltářků a stánků a odehrávala se tam část obřadů. Už díky tomu měl Wapitiho přilet slavnostní ráz. K jeho uvítání se sešla skoro celá Orimamba. Byla jsem pyšná a zároveň jsem žárlila. Což to není nespravedlivé? Ano, lidé si mě tu vážili a dostávala jsem k svátku vždycky plno květin a dárků, ale léčitele z daleké vrchoviny, který mě měl jenom zastupovat, přišlo přivítat tolik lidí, jako když před dvěma lety přijel arcibiskup z Amandasu. Prodávala se limonáda a pečené banány a čekajícímu davu vyhrávala kapela z přístavu, která byla tak slavná, že jednou hrála dokonce na pohřbu v okresním městě.

Konečně tu byli. Stroj přeletěl návrší s kostelem, zakroužil nad zástupem, který si držel klobouky, a dosedl kus opodál. První vyskočil pilot, za ním asi patnáctiletý indiánský chlapec a oba pak pomáhali vystoupit očekávanému Wapitimu.

Viděla jsem ho naposledy před dvěma měsíci, ale teď jsem nemohla uvěřit, že je to opravdu on. Vyhlížel jako stařeček, hrbil se, napadal na nohu a skoro směšně poskakoval před vrtulníkem, zatímco chlapec vytahoval z kabiny košík a cestovní brašnu. Jak tam kulhal ve vybledlé vojenské košili, připomínal můj přítel spíš starého povaleče Carla z přístavní hospody než slavného léčitele a mudrce. Přes moje srdce přeběhl stín studu a smutku a pátrala jsem, zda neuvidím zklamání na tvářích lidí okolo sebe. Ale to byla jen chvílička. Potom mu chlapec přehodil přes ramena pončo, jehož barvy a vzory zazářily, a vtiskl mu do ruky hůl, o kterou se Wapiti opřel jako o berlu. Vydal se směrem k nám, po několika krocích se napřímil – a náhle byl velký, širokoramenný a důstojný, šedé vlasy mu vlály ve větru a na čele se třpytila stříbrná páska. Z mlčícího zástupu vyrazil jásot a přístavní band spustil slavnostní pochod. Obávaný a obdivovaný Wapiti z Bibé, muž, kterého jsem milovala celý svůj dospělý a zralý věk, přicházel do mé Orimamby v radosti a vznešenosti, spokojeně se usmíval nad tím, jak je úžasný, a z dálky mě zdravil zářícíma očima.

Položila jsem mu na ramena květinový věnec, políbila ho na obě tváře a Gala, která stála vedle mne, mu nabídla přípitek na uvítanou. Jak si byly podobné jejich jiskřivé oči pod širokým obočím! Hudba zmlkla a bylo ticho. Moje dcera do mne rýpla loktem.

„Milý a moudrý Wapiti, vítám tě v Orimambě!“ řekla jsem prostě. „Ať je šťastná každá hodina, kdy tady budeš pobývat. Prosím tě, věnuj svou péči a svoje umění těmto lidem, kteří tě s radostí vítají a kteří si zaslouží tvou přízeň. Buď zdrav a vítán!“

Wapiti na mne zamrkal a jeho oči se rozzářily ještě víc. V davu se ozval potlesk a volání. Muzikanti nasazovali k další skladbě. Ale Wapiti skoro neznatelně pohnul hlavou směrem k zástupu, lehce pokynul svou holí, a zase bylo ticho. Všichni se s napětím dívali na člověka se stříbrnou páskou na čele a v nezvyklém oděvu s prastarým vzorem posvátných ptáků, na člověka, který se před chvílí snesl z nebe a přinesl do Orimamby dech jezer a vrchů na úpatí vzdálených hor, nápěv jejich písní a ozvěnu pověstí o starých indiánských říších.

Wapiti mlčel, ale jeho mladý průvodce se obrátil k zástupu, zdvihl ruku a zvolal jasným, daleko slyšitelným hlasem.

„Mužové a ženy z Orimamby! Vznešený Wapiti z Bibé, Pán Večerního vrchu, Ten, který je nazýván Moudrý učitel, Pomáhající lékař, Ten-který-vidí-shora-svět, Dobrodinec lidu Západní vrchoviny, je potěšen vaším přivítáním. Nyní k vám promluví. Slyšte jeho slova!“

Připadalo mi to příliš obřadné pro Orimambu, ale několik lidí zvolalo: „Slyšíme! Ať mluví!“ jako by byli na shromáždění mužů pralesního kmene nebo na volební schůzi. A všichni čekali, co Wapiti řekne.

„Oh huh,“ řekl. „Dobrý den. Dobré ráno. Krásné ráno, není-liž pravda?“

Zase ve mně hrklo. Ale už jsem slyšela pokračování, které plynulo, jiskřilo a podmaňovalo si moje srdce a srdce všech, tak jak to jen Wapiti uměl.

„Takové ráno v nás zůstane jako bílý kámen v průzračném prameni a budeme

se jím těšit ve svých vzpomínkách. Muži a ženy z Orimamby! Je krásné být lékařem, když lékaře vítáte radostným voláním a hudbou. Ale nevíkali byste mne, neznámého příchozího z daleké vysočiny, kdyby jiný lékař, který žije mezi vámi, nezískal svým starostlivým uměním a každodenní prací vaši lásku a úctu pro celé lékařské povolání. Moje vzácná a ctihodná přítelkyně Mau! Ne mně, tobě patří toto uvítání, a já budu důvěru tvých lidí pro tebe ochraňovat. Buď zdráva! Budte zdraví!“

Wapiti používal neobvyklou portugalštinu, jako by četl z nějaké staré knihy. Mluvil skoro polohlasem, takže lidé v davu ani nedýchali, aby ho dobře slyšeli. A když skončil, potlesk a volání nebralo konce a hudba spustila něco, co připomínalo svatební pochod. Wapiti se ke mně znovu obrátil a najednou měl u sebe svůj cestovní koš a vytahoval z něj krabičku a balíček, a já jsem už zarosenýma očima spatřila třpyt klenotu v koženém pouzdře a ach! něco neuvěřitelného, nádherného, zlatozelenou látku se vzorem Tance bytostí! Zatočila se mi hlava a jak jsem zachytila Wapitiho pohled, viděla jsem v něm sebe samu, jak jdu bílou chodbou se sloupy a zrcadly, ověšená šperky a ve zlatozelené říze jako indiánská královna... ano, tak si Wapiti představoval mou cestu do světa. Lidé asi nemohli nic vidět, ale jako by tušili, začali zase tleskat, kapela hrála karnevalovou sambu mého mládí v Rubiu a Wapiti se tvářil spokojeně a potěšeně, jako by právě vynalezl orchidej a věnoval mi ji, abych se z orchideje radovala a jemu se obdivovala. Když jsme zamířili do kopce k mému domu, neviděla jsem pro slzy na cestu.

Cestou do kopce Wapiti statečně kulhal, pak šel stále pomaleji, a nakonec se musel opírat nejen o svou hůl, ale i o rameno svého mladého průvodce, kterému říkal Notiko. Chvilí odpočíval ve stínu na verandě, ale brzy ožil a s pomocí Notika, kterého uvedl jako svého tajemníka, začal roztáčet kolotoč, který trval do večera. Musela jsem ho provést všemi budovami a přístavky, všechno ukázat a vysvětlit, představit mu svou domácnost, personál nemocnice i každého pacienta. Kladl mě a Gale podrobné otázky, občas uznale pokýval hlavou nebo zamrkal, ale také nesouhlasně zdvihal obočí, huhlal a brblal, a přitom neustále diktoval v řeči svého kmene poznámky Notikovi, který je obratně zapisoval do zeleného sešitu. Ještě nikdy jsem neviděla, že by někdo psal kečuánsky. Wapiti jistě očekával, že se ho na to zeptám, ale naschvál jsem to neudělala. Měla jsem ho dost. Byla jsem tu vždy neomezenou vládkyní a těžko jsem snášela, jak nás teď Učitel a Dobrodinec proháněl bez ohledu na horké hodiny dne a já neměla ani chvíli čas si vydechnout o samotě ve stínu, dát si kávu na verandě nebo si zahrát na kytaru. Wapiti se puntičkářsky vyptával, zdvihal obočí nad věcmi, které podle mého názoru byly v pořádku a nikdy nikomu nevadily, a přitom vypadal dobře naladěný a spokojený sám se sebou. Ze všeho nejvíc jsem nesnášela jeho výraz andělské trpělivosti se slabomyslným dítětem, když jsem nedržela krok s jeho myšlenkami nebo když se jeho přání hned nesplnila.

Gale to nevadilo. Držela se zpříma, dívala se Wapitimu do tváře a odpovídala jasně a věcně, s dobrým úsudkem a nehranou úctou, a hlavně s trpělivostí vůči jeho rozmarům. Wapiti to zjevně oceňoval a v jeho řeči přibýlo humoru

a laskavosti. Cítila jsem se zbytečná. „Budou tu stejně beze mne, oni dva, a je dobře, že si rozumějí,“ uzavřela jsem si to pro sebe a šla si po svých. To už Pomáhající lékař skončil s vizitou a zabydloval se v prázdné sušárně, kterou si nescelkem a tvrdohlavě vybral za příbytek. Seděl na verandě s nohou na stoličce, šermoval doutníkem a dával pokyny Notikovi, který pobíhal a zaměstnával ostatní tým, co by vznešený Wapiti velice rád a o co vznešený Wapiti uctivě žádá a prosí. U toho jsem nemusela být. Řekla jsem, ať udělají, co bude chtít, a odjela s Mateem na motorce k jeho rodičům do misijní stanice.

Tu návštěvu jsem musela podniknout kvůli Gale i kvůli sobě. Svatbu jsme nemohli jen tak narychlo odbýt před mým odjezdem, ale bylo nutné dohodnout Mateovo postavení v mé domácnosti, aby se mohl v mé nepřítomnosti stýkat s Galou a dozírat na dům a nemocnici bez újmy na dobré pověsti naší i jeho rodiny. Mateovi rodiče se starali o provoz misijní školy, kde se střídaly šedé sestry, ale otec si říkal *adelantado* a patřil k nejváženějším mužům Ori-mamby a k předákům opozice proti starostovi. Kladl důraz na dobré mravy (a proti tomu jsem nic nenamítala), ale také na přesné dohody a dobré účty, což nebyla má silná stránka. Rozhovor mi připadal úmorný a zdlouhavý, ale chápala jsem, že je to svého druhu obřad. Kovový nás učil obřadům rozumět a respektovat je. Nakonec jsme se dohodli, že Matea budu jmenovat *adelantadem* své nemocnice, probrali jsme jeho práva a povinnosti, a potrášili si rukama na to, že Gala a Mateo při mém večírku na rozloučenou ohlásí svoje zasnoubení.

Vyhověla jsem pozvání a zůstala v misijní škole přes noc. Chtěla jsem si srovnat myšlenky a city a těšila jsem se, až budu chvíli sama na terase nad zvolna plynoucím temným proudem. U břehu pod terasou se řeka lehce čerila a na jednom místě se setkávaly a splétaly síly vody, země a vzduchu. Říká se tomu *uzel živlů*. Stačilo vztáhnout dlaně a cítila jsem, jak do mne proudí mocné síly, vyplavují únavu a oživují moje tělo i mysl.

Potřebovala jsem novou energii. Abych si uvolnila svoji cestu do neznáma, musela jsem pomoci jiným lidem ve svém okolí uvolnit jejich cesty, docela tak, jako jsem si v dětství hrála s dešťovými stružkami. Ano, pomohla jsem Gale a otci Pedrovi najít jejich přirozený směr a oni mi nyní pomáhali a budou pomáhat v mém. Ale teď se přede mnou tyčil Pán z Bibé a úkol pohnout s balvanem jeho života se zdál příliš těžký pro malou Mau, bosou na rozmoklém svahu. Kdo tentokrát přijde na pomoc malé Mau? Bylo nejlepší spolehnout se sama na sebe. Stála jsem dlouho na terase s rukama vztaženýma do noci, dlaně mi hořely a mrazilo, jak do nich *uzel živlů* vléval přebytek sil země mezi horami a mořem, ale nakonec jsem sama nevěděla, jestli to stačí.

„Dal jsi mi krásný šperk,“ řekla jsem předtím Wapitimu, když jsme na chvíli osaměli. „Ale ta spona se dvěma motýly, vykládanými z modrého kamene, mi připomíná, že jsem kdysi nosila prsten s podobně vykládanou hlavou ptáka. Zdali ještě přiletí pták za motýly?“

„Mám jej s sebou v šátku jako kdysi,“ odpověděl Wapiti. „Moje přítelkyně

Mau ovšem ví, že jí onen prsten nemohu darovat, protože je její jednou provždy. Necht' si o něj řekne. Ale nemyslím, že by si o něj měla říct jen proto, aby měla soupravu pohromadě.“

To bylo opravdu obtížné. Co všechno musí udělat padesátiletá žena, aby získala prstýnek? A když už dostala dva modré motýly, kteří se hodí do její písničky, může k nim získat ještě ptáka Zobáka, a písničku si nechat pro sebe?

6.

Vede ranní rozhovor s proměnlivým Wapitim, který má samozřejmě zase pravdu, ale co jiného se dá od mužů očekávat?

S novou energií jsem vtrhla po ránu do Wapitih sušárny a zarazila jsem se hned na prahu. Bedny, prkna, látky a polštáře změnily prázdnou půdu v příbytek učného muže, který má rád hezké prostředí a trochu pohodlí.

Wapiti vzhlédl od nějaké knihy a vlídně na mne zamrkal. „Oh huh, Mau, to jsi ty?“ řekl s nádechem překvapení a pokárání. „Dobré jitro. Je krásně, že? Konečně jsi tady. Musím s tebou mluvit o té vodě. Vypočítal jsem, že bude stačit šest dlouhých koryt, a až tu budou ti další lidé, může to všechno fungovat docela slušně. Vodoléčba bude u kuchyně, samozřejmě s tvým souhlasem, pokud neodjedeš. Máme tu šest pacientů, kterým by to pomohlo. Potřebuji to taky na svou nohu. Hrál jsem před týdnem s bratrem tenis,“ (to slovo *tenis* zopakoval laskavě a důrazně pro případ, že by mi jeho sportování s bratrem náčelníkem nepřipadalo zcela obvyklé), „... šel jsem na síť a měl jsem skvělý míček, ale špatně jsem šlápl. Wapiti je prostě už nemožný starý zchátralec. Ta voda sice není léčivá, ale není nad to, rozhybat si nohu v horké lázni s ordanovým listím. Aby neztuhla, rozumíš? Nesedneš si?“

Sedla jsem si na bednu s koberečkem a zírala na něj. Vypadal velmi směšně. Měl rozčuchané šediny, za uchem tužku a na nose brýle. Připomínal mi komic-kou starou sovu a jak tak pletl páté přes deváté, vnucovala se mi jediná myšlenka: stařík žvaní. Rychle jsem však tu myšlenku zamítla. Ujasnila jsem si v noci znovu, že přes svých šedesát let je Wapiti tím, čím byl vždy: člověkem plným duševní i tělesné síly, nebezpečný nepřítel a bezpečný přítel a ochránce. Hry, které vyvolávaly šalebné dojmy slabosti nebo zmatenosti, hrál odedávna. Léty se v nich zdokonalil a já jsem odvykla. Nesmím mu na to naletět. Wapiti není stařík a nežvaní. Co vlastně říká?

„Milý Wapiti!“ oslovila jsem ho přátelsky. „Tvoje noha mě mrzí a dávám ti za pravdu, že horká lázeň s ordanovým listím je blahodárná. Co zamýšlíš s těmi koryty, je nepochybně důmyslné, a vysvětlíš mi to později. Ale teď mi, prosím tě, prozrad, jací další lidé sem mají přijít, aby to tu všechno slušně fungovalo podle tvých požadavků?“

Wapiti se rozzářil, jako když mu pes po dlouhém cepování přinese klacík. „Oh, Mau, věděl jsem, že mě pochopíš. Můj tajemník Notiko si myslí, že by jich mělo být pět nebo šest. Ale já velmi strážlivě soudím, že při dobrém rozdělení

práce by stačili tři.“

„Na co ti lidé, Wapiti?“ nedala jsem se.

Udiveně zdvihl obočí. „Personál nemocnice a domu, ne?“

„Noví lidé, najatí za mzdu?“

„Zdali Paní Jaguárů z Orimamby žebrá u kostela Bílé Bohyně?“

„Nežebrám, ale také nevidím důvod, proč najímat další personál. Gala je schopná a pracovitá, o tom ses jistě přesvědčil. Včera jsem dohodla, že Mateo bude správcem nemocnice. Hlídači zastanou pomocné práce, vedla jsem je k tomu. Bude vás tady dost. Prosim svého staršího bratra, aby tu bláznivou myšlenku pustil z hlavy.“

Wapiti se ale se svými nápady neloučil tak snadno.

„Víš, já jsem zvyklý pracovat s více lidmi. Starali by se o nemocné a pomáhali by mi, a já bych se mohl více soustředit na svou práci.“

„Starat se o nemocné je přece tvoje práce stejně jako moje. Proto jsi sem přišel, ne? To budeš sedět na verandě a dávat rozkazy šesti lidem?“

„Ne, třem, ty to pleteš,“ tvářil se znechuceně Wapiti. Už jsem zase neaportovala jeho klacík. „Moje zásada je nedělat sám nic, co může udělat někdo jiný pod mým vedením,“ vysvětloval trpělivě. „To se mi osvědčuje. Zdali má mladší sestra neví, čím vším se Wapiti zabývá? Učím svůj lid číst a psát a píšu pro něj knížky. Mimochodem, ani jsi neoceníla, že Notiko píše kečuánsky.“

„Hm, hm,“ ozvala jsem se neurčitě.

„Ta nepozornost mé mladší sestry mě upřímně mrzí. Někdo méně skromný, než starý Wapiti by se mohl urazit. Ano, a ještě sbírám staré legendy, písně a pohádky, dozírám na vodu a hygienu a bádám...“ (to slovo bádám zopakoval jako před chvílí *tenis*) „bádám v knihách, které napsali bílí lidé o naší zemi. Snad je pro mou mladší sestřičku obtížné pochopit takový mužský styl práce, ale starý Wapiti to takhle dělá dvacet let a věř mi, nese to své ovoce.“

Věděla jsem, že Wapiti má za sebou úctyhodné dílo, ale jeho řeč mě rozhněvala. Mužský styl práce! Také toho jsem si dosyta užila v mládí v Rubiu. Starala jsem se o děti a o domácnost a můj muž chodil domů o půlnoci ze schůzí, tiskl zakázané noviny a dělal své důležité mužské věci. A jak to skončilo? On ležel na ulici s prostřelenou hlavou a já stála s dvěma dětmi před rozbořeným domem. Ale dnes se mám o co opřít, a Wapitimu to spočítám.

„Můj starší bratr, o němž se říká, že je moudrý, mluví nemoudře a nespravedlivě,“ řekla jsem co nejzdvořileji. „Nejsem ze vznešeného rodu a neříkám si lékař, když jsem lidový léčitel stejně jako on. A nevidím svět shora. Já jsem se světem srostlá. Ačkoliv jsem žena, jsem jedním z pilířů, na kterých spočívají veškeré věci mezi horami a oceánem. Také moje práce nese ovoce. Nechť si to můj bratr uvědomí a nechová se pošetile jako sova v poledne, vzbuzená ze spánku, shora vidící svět mžouravýma očima.“

Můj protějšek se zasmál sytým mužným smíchem. Odložil tužku a brýle, uhladil si vlasy, přejel si rukama obličej – a stejně jako včera po přiletu, byl tu v okamžiku jiný člověk. Vystala na něm široká ramena a sošná hlava na hrdé

šíji. Co na tom, že měl šedé vlasy a vrásky. V očích mu hořel oheň, kterého se báli pralesní čarodějové, a který mnoho lidí obdivovalo a já milovala. Žvanivý stařík byl pryč. Pán Večerního vrchu promluvil.

„Nechť se mnou má milovaná sestra nebojuje. Vždyť mužský a ženský úděl nestojí proti sobě ve sváru, ale doplňují se navzájem jako v Tanci bytostí, který udržuje svět. Čím bych byl bez tebe? Snad ptákem, který krouží v oblacích, ale nemá zemi, na které by hnízdl. Já nepochybuji, že tvoje práce nese ovoce. Viděl jsem ho včera v těch lidech, kteří s tebou přišli k vrtulníku. A řekni, nejsou mezi nimi mladí chlapci a dívky, nadaní, ale bez vyhlídek, takoví, které potkáš a říkáš si: *Co jen s nimi bude? Co je tu čeká, až dorostou?* O takové tě žádám. Dej jim tu příležitost.“

Měl samozřejmě pravdu. Ještě když mluvil, vynořilo se mi v paměti nejméně tucet tváří. Chlapci, kteří lelkují v přístavu, kouří, plivají do vody a představují si velké loupeže a honičky s četníky. Dívky, které sní o tom, že jednou odtud odjedou a skončí jako prostitutky v okresním městě. Trápilo mě to, ale takový je běh věcí a není na mně, abych všechno zachraňovala. Ach, Wapiti, jestli něco z toho přece jen bylo na mně, tak mám co napravovat. Měj si své lidi.

„Můj moudrý přítel má pravdu,“ přiznala jsem. „Má pravdu jako nejméně třikrát denně. Někdy si říkám, zda to mého moudrého přítele nenudí, mít pořád pravdu. Ano, zavolej si zdejší mladé a vyber si ty tři... nebo čtyři, ať je po tvém. Gala ti pomůže. Jenom je neuč psát horskou kečuánštinou. Tady se mluví trochu jiným jazykem, nezapomeň na to!“

„Třeba tu vychovám někoho, kdo zachrání zdejší nářečí a najde pro ně psanou podobu, jako jsem to udělal já u nás na vysočině. Ovšem, Orimamba je napůl *civilizace*. Děti chodí do misijní školy, ale mládež už nemá žádné učitele. Budu je vzdělávat v portugalštině.“

„Už vidím, že až se vrátím do Orimamby, budou všichni mluvit jako stará bible Wapitiho dědečka,“ zažertovala jsem. „Ale máš dost jiných knih, jak vidím. V čem jsi je, při Matce Boží z Orimamby, vlastně přivezl? Vždyť jsi měl jenom brašnu a košík. Je to snad tvoje nové kouzlo?“

„Kouzlit se nemá, pokud jdou věci zařídít jinak, nechť na to má milá sestřička nezapomíná,“ poučil mě vlídně Wapiti. „Pro mé knihy ještě doletěl vrtulník. Přistál časně zrána, než jsi přišla.“

„Pán jaguárů z Bibé také nežebrá na tržišti, že?“

„Má mladší sestra jistě ví, že peníze nejsou všechno. Poradil jsem pilotovi, jak si může vyfotografovat Dráhu větru. Za ty snímky dostane ve velkých městech víc, než mu může dát chudý Indián, který nevlastní žádný majetek a žije z podpory svého mladšího bratra. A když byl tam, odkud je jedna Dráha větru za rozbřesku viditelná, měl to vlastně jen kousek do Bibé. Byl tak laskavý, že přistál a přivezl mi ještě několik drobností.“

Dráha větru! Tajemná Dráha větru z pralesních písní a pohádek! Představa, že ji někdo fotografuje z vrtulníku, byla tak neuvěřitelná, jako by někdo v Orimambě na tržišti prodával kůži Bílého Králíka, který sedí na Měsíci. A o kom to

říká Píseň Osmera odpoví, že přiletí po Dráze větru? Srdce mi zabušilo vzrušením. Ale neuvěřitelné je naším každodenním povoláním ve světě. Nehodlala jsem s tím ztrácet čas.

„Myslela jsem, že Dráha větru je výmysl pralesních kouzelníků. Jak o ní víš ty, Wapiti, když nás to Kovový neučil, a jak můžeš radit pilotům, odkud ji uvidí? Zdali má tvůj bratr v Bibé nejen tenisové hřiště, ale i letiště?“

Wapiti zdvihl obočí a lehce zavrtěl hlavou nad mou nechápavostí.

„Hm, ehm, to jsou mi otázky,“ řekl s úsměvem. „Oštěpu unikneš, ale na ženský jazyk se nabodneš, říká se u nás v kraji. Což nejsem Ten-který-vidí-shora-svět? A což moje mladší sestřička, která je nazývána Dcerou Luny, také nelétá při měsíčku nad zemí?“

7.

Sleduje rozmluvu Wapitiho s Otcem-a-bratrem

Hlavní událostí dne bylo setkání Wapitiho s Otcem-a-bratrem. Záleželo mi na tom, aby dopadlo co nejlépe. Wapiti navrhl, aby se sešli před kostelem a trval na tom, abych šla s ním. Pochopitelně jsem neodmítla, jen jsem se nechala trochu přemlouvat. Za to jsem Wapitiho přiměla, aby si vzal bílou košili a černý šátek na krk. Už jsme odcházeli, když se Wapiti vrátil k truhle se svými věcmi, otevřel ji a chvíli do ní zaujatě hleděl, jako by tam sledoval taneček skřítků. Potom vyndal velký černý klobouk, otřel ho rukávem a usadil si ho na hlavu. Očima mě vyběhl, abych ho ocenila.

„Můj starší bratr je velkolepý,“ prohlásila jsem. „Vypadá jako majitel plantáže nebo jako zpěvák v kabaretu.“

„Wapiti je zároveň ten i onen, a přitom nikdo z nich,“ odpověděl. „A ten, který někdy neví, kdo je, to je také on. Zdali vítr ví, že je větrem? Pojďme.“

Vyšli jsme na verandu. Jako stín se tu náhle objevil Jorge Jelen a dal mi znamení, že se mnou chce mluvit o samotě.

„Byl jsi na tom místě?“ zeptala jsem se dychtivě, když jsme zašli za dům. „Našel jsi člověka jménem Benito?“

„Byl jsem na tom místě, ale ten člověk nepřišel. Zbývá ještě zítřek.“

„Čekej tam ještě zítra. Víš něco nového?“

Jorge mi podal nevelký mosazný plíšek. „Tohle jsem našel na tom místě. Je to nějaký obrázek.“

Pushla jsem plíšek do kapsy. „Dobře. Podívám se na to později.“

„Také vím, kdo je člověk jménem Benito,“ pokračoval můj strážce. „To jméno má vzdálený starostův bratranec. Patří mu malá farma na druhé straně řeky, kus cesty proti proudu, tam, kde občas zastavují parníčky.“

„Naproti fazendě Humberto?“

„Ano, naproti Čarodějovu přístavu. To jsou divná místa.“

„Jorge se může mýlit. Nemusí to být týž člověk. Benito je běžné jméno.“

„Ne, je to určitě on,“ tvrdil Jorge. „Byl v poslední době několikrát na této straně řeky. Viděli ho dělníci v pralese. Chodí tam stezkou od ústí Duhového potoka. Nemusí ani procházet Orimambou, přijede motorovým člunem a schová ho do houští u břehu. Naposled tu byl před čtrnácti dny. To jsou spolehlivé zprávy.“

Nepochybovala jsem o tom. „Když víš, kde bydlí a kudy chodí, nečekej na něj. Najdi ho a přiveď ho sem. Přiveď ho živého.“

„Živého?“ opáčil Jorge zklamaně.

„Živého, a ne v posledním tažení,“ upřesnila jsem.

„Jorge teď nemůže odejít od své paní,“ pokusil se odporovat můj hlídač. „Hrozí jí nebezpečí.“

Zasmála jsem se a pohladila ho po rameni. „Ať můj věrný Jorge nežárí na starého lékaře z vysočiny. Od něj mi nebezpečí nehrozí. A od bílého kněze také ne. Nebezpečný je Benito. Prosím tě, vyprav se za ním. Mne ohlídá Didi.“

„Didi pije a vidí duchy.“

„Tím spíš ho nemohu poslat za Benitem. Prosím svého statečného Jelena, aby udělal, co říkám. Nějak to zaříd. Musím jít.“

Jorge zmizel a my jsme stoupali po svahu vzhůru ke kostelu. Sotva jsme stanuli nahoře, Otec-a-bratr už přicházel z druhé strany. Seznámila jsem ho s Wapitim a snažila se mezi nimi vytvořit dobré počasí, pak jsem se stáhla do pozadí na kamennou lavičku, naslouchala a pozorovala. Stáli tam na orimambské výšince uprostřed rozlehlého kraje, starý Indián a mladý běloch, každý z jiné kultury, a přece s nezanedbatelnou podobností napravovatelů světa. Nad nimi stříbrně zářila socha Madony. Byla jsem zvědavá na jejich rozhovor a přála jsem si, aby si rozuměli. Ať se snaží.

Wapiti se ujal slova. „Vaše důstojnosti, jsem zde cizinec a chci poznat, co potřebuji, abych tady mohl působit a pomáhat. Jsem rád, že mohu hovořit právě s vámi. Moje ctihodná přítelkyně Mau ve vás vkládá velkou důvěru, a já rovněž.“

„Já jsem také rád, že vás poznávám,“ odpověděl kněz. „Paní Mau na vás spoléhá a včera jste si získal celou Orimambu, jak jsem slyšel. Byl jsem pryč, omlouvám se. Zařizoval jsem naši cestu. Prosím, neříkejte mi důstojnosti. Pro všechny jsem tu otec Pedro. Jak mám oslovovat já vás?“

„Říkejte mi doktore,“ navrhl Wapiti beze stopy zaváhání.

„Dobře. Vlastně, proč ne?“

„Doktore Alfonso,“ pokračoval Wapiti. „Alfonso je mé katolické jméno.“

Musím si to zapamatovat, umínila jsem si. Když neocením jeho novou podobu, určitě mi to vytkne.

„Nuže, doktore Alfonso, co pro vás mohu udělat?“ oslovil ho kněz.

„Kam se dívá ta socha?“ zeptal se Wapiti.

Poposedla jsem na své lavičce. Také kněz se zatvářil udiveně a zeptal se, zda dobře rozuměl.

„Člověk, který stavěl tento chrám, neřídil se pravidly stavitelů jiných křesťanských chrámů, protože pak by se socha dívala k západu,“ vysvětlil Wapiti. „Neřídil se ani řádem místa, protože pak by se dívala přímo dolů k řece. Chrám je

pootočený, není-liž pravda? A proto se ptám, otče Pedro, zda v tom není místní legenda, že si to svatá Maria takto přála.“

Otec Pedro se chystal něco odpovédět, ale pak se zarazil, poodstoupil a prohlížel si Wapitiho od hlavy k patě. V duchu jsem se smála, protože jsem tušila, co se v jeho mysli děje. Bílý kněz z Rubia si uvědomil, že člověk, který s ním hovoří knižní portugalským jazykem o křesťanských chrámech, je Indián z divočiny. Wapiti ho určitě chtěl hned na počátku překvapit a vzbudit v něm zájem, a podařilo se mu to: jako každý, kdo s Wapitím přišel do styku, byl i Otec-a-bratr zaujat osobností Pána Večerního vrchu, kterého bylo možné milovat nebo nenávidět, ale který nenechával nikoho lhostejným. Ale ještě se trochu bránil.

„Nejsem asi ten nejvhodnější člověk k rozhovoru o zázracích a legendách. Zabývám se spíš praktickými stránkami lidského života. Myslím, že právě to je moje kněžské poslání a přesvědčení.“

„Toho si velmi vážím,“ pochválil ho Wapiti. „Ale zázrak v Orimambě je přece praktickou stránkou života zdejších lidí. Kněz a lékař se setkávají u lidských příběhů, nemám pravdu, otče Pedro? My oba, vy i já, potřebujeme poznat tyto příběhy, aby naše pomoc byla účinná. Zajímá mne, čím zdejší lidé žijí, v co věří a jak se vyrovnávají se svými starostmi a změnami světa. A to, čemu zde říkáte zázrak, přineslo velkou změnu. Jako lékař tomu chci rozumět.“

Cítila jsem, že se Otec-a-bratr uvolnil. Začal Wapitimu důvěřovat.

„To je moudrá řeč, doktore Alfonso. Dobře, začneme u zázraku v Orimambě. Kdo jiný by vám ho vlastně měl přiblížit, než místní farář? Ale přiznávám se, že o něm příliš mnoho nevím..., jenom to, co ví každý a co se říká v kraji. Orimamba bývala nepatrná a ztracená osada, ale před čtyřiceti lety se tu prý jednomu indiánskému děvčeti jménem Maria Manuela Rubenová zjevila Matka Boží. Pověst říká, že si přála, aby jí tu lidé postavili kostel a slavili její jméno poutěmi a procesími, a na důkaz své milosti označila místo, kde je ve skále vydatný pramen. Místní lidé na tom místě kopali, našli vodu a uvěřili ve zjevení. To je všechno. Ale máte pravdu, znamenalo to převrat ve zdejších poměrech. Dřív tu prý byl jen suchý kopec, a dostatek vody umožnil rozkvět osady. Pověst o zázraku se rozšířila po kraji, lidé se sem začali sjíždět, usazovat se tu, obchodovat... a výsledek vidíte. Stojí tu největší chrám v dalekém okolí a kácí se tu deštný prales. Orimamba žije ze zázraku, který sem přilákal civilizaci, v dobrém i ve zlém.“

„U nás na vysočině se říká, že nic nepřichází jenom jako dobré nebo jenom jako zlé. Ale povězte mi: žije tu ještě stará žena Maria Manuela, která kdysi řekla lidem o zjevení a zřejmě znala umění těch, kteří cítí vodu v hloubi země?“ zeptal se Wapiti živě.

„Tu dívku, Zvěstovatelku, brzy potom odvezli až do Rubia, do kláštera karmelitek. Za několik let zemřela, někteří zdejší lidé tomu ovšem nevěří. Prý ji někdo viděl kdysi dávno v horách. To jsou určité smyšlenky. Ale církev se zatím nechystá prohlásit Marii Manuelu z Orimambě za svatou jako Bernadettu z Lurd, její předchůdkyni z Evropy. Biskupové Amazonie se dokonce k zázraku v Orimambě dlouho stavěli velmi zdrženlivě a na poutě sem nejezdili. Teprve nynější kardinál, u kterého jsem pracoval jako osobní tajemník, ten postoj změnil. A tenhle velký chrám tu postavili

na jeho přání.“

„Co způsobilo, že církev uvěřila?“ zvídal Wapiti.

„Církev nepřikazuje věřit, že se v Orimambě zjevila Panna Maria. Ale když víra v lidu žila dvacet let, připojila se církev k úctě, kterou lid projevuje. Je to spíš respekt k tradici než uznání zázraku. Mluvím srozumitelně? Odpusťte, myslím, že víte o našem světě hodně, ale přece... Rozumíte mi?“

„Rozumím. Jsem z divočiny, jak vy říkáte, ale trochu jsem cestoval a mám záliben v knihách. Tím spíš si vážím člověka jako jste vy, který přišel z velkých měst a z vysokých míst, aby prospíval lidem v zapadlé Orimambě na hranici pralesa.“

Kněz se znovu obrátil k Wapitimu, jako kdyby chtěl přečíst výraz jeho tváře, ale Wapiti měl skloněnou hlavu, obličej zastíněný střechou klobouku, a něco zautatě kreslil holí na zemi. Po krátkém váhání se kněz rozhodl pro otevřenost, což jsem ocenila.

„Nejsem natolik obětavý. Jsem tu trochu v úkrytu, trochu za trest. Měl jsem politické nepřátele. Zapletl jsem se do politiky, když byla v Amazonii nesvoboda, vládli vojáci a utiskovali lid. Kardinál mě vypověděl do Orimamby, ale možná mi tím zachránil život. Politika je nebezpečná. Víte, co to je?“

Wapiti se na mne tázavě ohlédl, jako by ode mne očekával podporu. Nevěděla jsem, co přesně chce, ale usmála jsem se na něj, a můj přítel mi odpověděl přátelským zamrknáním.

„Nerozumím přesně tomu, čemu v civilizaci říkáte svoboda a nesvoboda,“ pokračoval pak lehkým tónem. „Vždyť zakletí jsou oba, čaroděj i očarováný, a vláda nemůže zakletí ani nařídit, ani zrušit. Ale i lékař může mít politické nepřátele, třeba mezi pralesními šamany, kterým nejde o zdraví nebo moudrost, ale o moc nad lidmi. Když jsem stavěl v Bibé první vodovod, poslali k nám záškodníka, který málem otrávil stovky lidí. Ano, vím, co je politika. Rod, ze kterého pocházím, je velmi starý a má, dalo by se říci, v politice své tradice. Dostali jsme se i do lidových rčení. Možná znáte úsloví o těžkém díle: *na to si zavolej tři prince z Bibé* nebo *to by nesvedli ani princové z Bibé*. Říká se to po celé zemi.“

„Ovšem, slyšel jsem tu průpovědku, ale nevěděl jsem, že opravdu existuje Bibé a jeho princové. A nemohl jsem tušit, že jednoho z nich uvidím na vlastní oči.“

„Já jsem obyčejný člověk, jen učitel a lékař svého lidu,“ řekl Wapiti se skromností sobě vlastní. „Můj otec byl velký kazik a nyní vládne můj mladší bratr, ale já jsem si zvolil cestu poznání a lékařského umění. Také sbírám indiánské příběhy, pohádky a písně, hračky a umělecké výtvary.“

Wapiti se krátce odmlčel a s velkou rozhodností zarazil špičku své hole do země.

„Třeba sošky. Mluvicí sošky. Slyšel jste někdy o nich?“

Napjala jsem pozornost a skoro ani nedýchala.

„Co to má být?“ zvídal kněz. „Zní to pohádkově.“

„Pralesem běží zvěst o soškách, které mluví a hovoří spolu. Kdo je najde a přiměje, aby promluvily, tomu prozradí cestu k ukrytým pokladům. Ale to je jenom bajka obyvatel pralesa. Možná jsou to loutky, které otevírají ústa, a pralesní

kouzelníci za nimi hovoří, aby zmátli nevědomé lidi.“

Měla jsem na chvíli neskutečný pocit, že můj podivuhodný přítel slyšel rozhovor, který jsem vedla s mladým bojovníkem v Zurbaránově záři. Což opravdu ví o všem, co se děje v zemi mezi horami a oceánem?

Wapiti mávl holí a pokračoval. „Ale co by řekly sochy, kdyby promluvily? Co by třeba řekla tato socha nad námi? Prý má podobu dívky, které se říká Zvěstovatelka. A přece, odlitá do kovu, vypadá jako tvář bílé ženy.“

„Máte obdivuhodný zrak,“ ocenil kněz. „Nedokázal bych to rozeznat.“

„Prostě Indián,“ vysvětlil Wapiti.

Kněz se přisunul o dva krůčky k němu. „Vidím, že vám zázrak v Orimambě nejde z mysli. Když o tom přemýšlíte, je tu mnoho podivností. Ta dívka prý zemřela, ale nepohřbili ji tady a ani v Rubiu neukazují její hrob, i když už do Orimamby jezdí na poutě vysocí hodnostáři církve. Její otec se odstěhoval do kraje a brzy zemřel, ale nikde tu nežijí její bratři a sestry, synovci nebo neteře, ačkoliv tady bývají početné rodiny.“

„Ani ctihodná Mau o tom neví nic?“ pronesl Wapiti tázavě, ale díval se přitom pořád vzhůru na sochu. „Přece se tu narodila.“

„Myslel jsem, že paní Mau není zdejší,“ řekl překvapeně kněz.

Sklouzla jsem z lavičky a připojila se ke dvojici mužů. „Nenarodila jsem se v Orimambě. Přišla jsem před dvaceti lety, ale jsem už zřejmě spojená s Orimambou tak, jako bych tu byla odjakživa. Až my budeme na cestách, otče Pedro, mohou si tu naši zástupci luštit hádanky. Neříkal jste, že se důstojný otec Claudio také zajímá o zázrak v Orimambě?“

„Ano, určitě si budou rozumět,“ přisvědčil Otec-a-bratr. „Monsignore Claudio je velmi vzdělaný a vy, doktore, s ním určitě najdete společnou řeč. Napišu mu o vás, než odjedeme. Bude nadšený. Zajímá se, stejně jako vy, o indiánskou kulturu a sbírá domorodé masky, hrnce a idoly. Teď si vzpomínám, psal mi...“

Tušila jsem, co řekne.

„... že tu chce hledat právě takové sošky, o kterých jste hovořil. Mluvicí sošky. Je to zřejmě známý zdejší folklór, ale dosud jsem o něm neslyšel. Je to zvláštní. Sošky, které mluví, a prozradí cestu k pokladům! Co to je za pohádku?“

8.

Cestou od kostela hovoří s Wapitem o mluvících soškách a znovu slyší hlas neznámé ženy

„Sošky, které mluví – co je to za pohádku?“ opakovala jsem, když jsme se potom s Wapitem vraceli domů v rychle se prodlužujících stínech.

„Není to stará pohádka, je to nová zpráva z hloubi lesů,“ odpověděl můj přítel.

„Moje sestra o tom nic neslyšela?“

„Jediná mluvící soška, kterou jsem kdy viděla, byla hračka bílých dětí z měst, panenka, která řekne *mama*, když se jí stiskne břicho,“ zasmála jsem se.

Wapiti zpozorněl. „Komu má sestra už řekla tuto větu?“ zeptal se tiše.

„Můj přítel je moudrý, ale není vševědoucí. Jak by mohl poznat, zda jsem to řekla, nebo neřekla?“

„Hm, ehm, to jsou mi otázky,“ zamumlal Wapiti nespokojeně. „To se přece pozná, ne? Pozná se to, stejně jako že někdo upil ze sklenice, že někdo šel trávou nebo že se v Orimambě nestal žádný zázrak. Pová mi moje přítelkyně Mau, s kým hovořila o těch soškách? Bude mi důvěřovat?“

mlčela jsem a byla jsem zmatená. Svěřit se – není to zlé pokušení? Zastavila jsem se na cestičce a najednou jsem ze záhybů prostoru znovu uslyšela hlas té neznámé ženy. Byl tenký a tesklivý, zavalený samotou. A cítila jsem, že je v mé moci k ní vyslat poselství podpory a utěšit ji právě tím, že překonám svůj zmatek a udělám, čeho se bojím. Ale ještě jsem si nebyla jistá. Obrátila jsem se k Wapiti-mu, který se také zastavil. Byl vážný a měl starostlivé a laskavé oči.

„Můj starší bratr má opět pravdu,“ pronesla jsem váhavě. „Pralesní čarodějové poslali mladého muže, bojovníka zvláštních oddílů, aby mě sledoval a zabil. Než sám zemřel, pověděl mi o svém úkolu. Měl mě přinutit, abych mu prozradila, co vím o mluvících soškách. Prý je čarodějové hledají u Pánů a Strážců. Víc o tom ten mladík nedokázal říct. Byl trochu natvrdlý. Tehdy, v rozhovoru s ním, jsem pronesla větu, kterou jsi poznal. To je všechno.“

Ale pořád jsme stáli proti sobě na cestičce. „Ne, není to všechno,“ řekla jsem po chvíli. Naslouchala jsem dál tomu hlasu a cítila jsem, že se moje poselství k němu nedostalo a že musím být ještě odvážnější.

„A také jsem řekla tomu mladíkovi: *Možná to jsou loutky, které otevírají ústa, a čarodějové za nimi mluví, aby zmátli nevědomé lidi, jako jsi ty.* A tuhle větu ty jsi řekl před chvílí Otci-a-bratrovi. Jak je to možné, Wapiti? Umíš snad složit dálku, přehnout ji jako list papíru, udělat v ní díрку a skrz ni poslouchat všechno, co se děje tam, kde nejsi? Umíš to a děláš to se mnou? Odpověz mi, Wapiti!“

Slunce rychle zapadalo a z druhé strany s proudem řeky přicházel soumrak. Wapiti se ke mně naklonil a pravil s nezvyklým pohnutím: „Moje mladší sestřička mluví o věcech, které snad být mohou, ale které být nesmí. Spocívá na nich zápověď nebo prokletí. Zdali to není černé umění, a zdali jsme neslibili, že se černému umění nebudeme učit, nebudeme je používat, vyhledávat je a šířit víru v jeho moc? Stává se, že dva lidi napadnou stejné myšlenky a slova. Prý to působí kolibříci Nippu, když jako z květu na květ poletují mezi lidmi, kteří jsou si blízcí. Anebo prostě oba dobře známe způsoby pralesních kouzelníků. Wapiti dokáže mnoho, ale ví o hranicích, které nelze překročit.“

„Děláš to nebo neděláš?“ naléhala jsem.

„Moje mladší sestra má moje slovo, že neposílám svoje oči a uši, aby slídily v dálce po jejích tajemstvích, a neloupím na dně jejího srdce to, co mi má zůstat skryté. Vždyť bych zničil to, co je mi nejdražší. Věř mi má sestra?“

„Ano, věřím ti,“ odpověděla jsem a vnímala, jak se hlas neznámé ženy zklidnil, ztišil a zanikl v dálce. „Věřím ti. Ale raději ti řeknu sama, co chci, než aby to za mne vyzvonili kolibříci Nippu. Ať raději příliš nepoletují, i když bych chtěla,

aby mi teď jeden z nich prozradil, proč nevěříš na zázrak v Orimambě.“

„Nestal se zázrak v Orimambě právě teď?“ zeptal se Wapiti a vzal mě za ruku. Zase jsme kousek sešli po cestičce a slunce už se ocitlo pod obzorem. „Ale tehdy, myslím, ne. Ten kopec nemluví o žádném zjevení, ale o vodě.“

„Můj bratr je zřejmě vodou posedlý,“ mínila jsem.

„Já ne, ale Orimamba je posedlá vodou. Vždyť za všechno vděčí tomu prameni, který se tu našel ve skále. Mohlo to být třeba takto: žila tu dívka, která měla dar poznat vodu skrytou pod zemí a ve skalách, jako mají někteří lidé, a ucítila ten pramen. Co měla říct lidem? *Kopejte tady do skály do hloubky osmi mužů a najdete vodu, já ji cítím?* Třeba by se jí vysmáli. Jednodušší bylo říct: *Zjevila se mi Bílá Bohyně – nebo Matka Boží, jak vy říkáte – a ukázala mi, kde je skrytý pramen. Tady kopejte a najdete vodu. Potom jí postavte kostel jako díkůvzdání. Tak si to přeje svatá Maria.* Nezní to pravděpodobně?“

„Možná, nevím,“ řekla jsem netrpělivě. „Kdo ví, jak to bylo. Nenarodila jsem se v Orimambě a nerozumím umění hledačů vody. Raději si o tom povídej se starým lovcem Hugem, který tu prý žije sto let, nebo s učeným otcem Claudiem, až přijede. Snad mi můj přítel odpustí, že nechci ztrácet čas se starou historkou. Raději ať mi poví, co sám ví o mluvících soškách. To je nová historka a vypadá nebezpečně.“

„Pralesní kouzelníci po nich usilovně pátrají asi rok. Za ten rok se také zvýšil jejich tlak a útoky na mne. Mají to být, přesně řečeno, sošky, které mluví spolu a rozprávějí jedna s druhou. Kouzelníci jsou přesvědčeni, že když ty sošky najdou a shromáždí je, sošky budou mezi sebou hovořit a prozradí jim, kde jsou ukryté poklady. Tak jsem to slyšel opakovaně z mnoha zdrojů. A nezapomeň: kouzelníci jsou odedávna přesvědčeni, že my, Páni a Strážcové, víme o pokladech z dávných dob, a snaží se získat naše tajemství. Takhle se to spojuje dohromady.“

Bylo krásné slyšet vedle sebe jeho hluboký, přitlumený hlas, jak zaujatě něco vysvětluje. Vzpomněla jsem si, že jsme kdysi v jednom městě viděli několik soch na jednom podstavci, říká se tomu sousoší, a každá socha cosi vyjadřovala tělem, pažemi či hlavou, jako by si navzájem předávaly neslyšné vzkazy. Byla jsem dychtivá tu vzpomínku Wapitimu sdělit a Wapiti to dokázal ocenit.

„Moje sestra má dobrou paměť a představivost. To je velmi zajímavý nápad. Budu o tom přemýšlet. Co se stalo s tím mladíkem, se kterým jsi mluvila o soškách?“

„Prostě špatně šlápl. Volala jsem za ním, aby si dal pozor, ale neposlechl.“

„Byla má sestra také v posledním roce ve větším nebezpečí?“

„Ano, ale předtím tady byl několik let skoro úplný klid. Je jasné, že se něco děje. Představ si, Wapiti, tomu přihlouplému mladíkovi namluvili, že se s ním budu milovat a potom ho zahubím. Zdali za tebou posílají dívky, aby tě svedly a zabily, nebo je straší tím, co jim uděláš ty?“

„Většinou po mně jdou bojovníci zvláštních oddílů. A ti ostatní? Dřív to byly i dívky, ale teď mi čarodějové občas pošlou do cesty mladého chlapce. Povídá se totiž, že nemám zalíbení v ženách a dívkách, ale v chlapcích nejvýš

patnáctiletých.“

Už jsme se blížili k mému domu. Na verandě se rozsvítily světla a voněla dobrá kuchyně. Ale musela jsem ještě Wapitiho zadržet.

„Byla jsem dnes ke svému příteli upřímná a můj přítel mi to oplácí. Než sedneme k večeři, ať mi ještě prozradí: je pravda, že k stáru miluje mladé chlapce?“

Wapiti se rozesmál, ale pak ztišil hlas, protože jsme přicházeli k osvětlené verandě, kde Gala prostírala stůl. „Hle, jak moje milá Mau dá na klevety pralesních kouzelníků! Čím více se moji nepřátelé ve mně mýlí, tím lépe. To je hra, kterou jsem se naučil od živých tvorů. Ale chceš-li se přesvědčit, budu tě přesvědčovat. Až se navečeříme a až vyjde měsíc, pozvu tě na procházku a budu ti šeptat, jak jsi stále pěkná a štíhlá jako mladá dívka, a pak půjdeme ke mně a budeme se milovat jako za mladších let.“

„Och, Wapiti,“ zasmála jsem se potichu a byla jsem potěšená jako děvče, kterému milý koupí šátek. „Snad mne léta poznamenala míň než moje vrstevnice a ráda to slyším. Ale jsem tady ctihodná paní a nesluší se, aby si někdo všiml, že se tvoje sušárna třese. Nebo chceš, aby mě pomluvili, že jsem si poslala vrtulník pro starého opičáka z vrchoviny?“

9.

Sleduje Wapitiho hvězdu, objevuje mluvící sošky a také odvahu spojit svůj život s Wapitim

Stejně se stalo, jak Wapiti řekl. Šla jsem s ním na procházku při měsíčku a potom jsem ho následovala do jeho sušárny. Miloval mě nedlouze, ale vrchovatě, až jsem mu usnula šťastně v náručí.

Uprostřed noci jsem se probudila, protože jsem cítila, že se něco změnilo. Ve tmě jsem rozeznala Wapitiho, jak klečí u stěny a dívá se ven skulinou ve dřevě. V okně se třpytily a šuměly peřeje hvězd.

„Co tam máš, Wapiti?“ zašeptala jsem.

„Takovou zvláštní hvězdu. Pojď se podívat.“

Bez nadšení jsem vstala a přiklekla ke skulině. V jejím průhledu stála jasná bílá hvězdička.

„Co je na ní zvláštního? Oknem jich vidíš bezpočet.“

„Nehýbe se,“ sdělil tajemně Wapiti.

„To je stálice, ne?“

„Nesmysl. Všechny hvězdy se v noci posouvají po obloze, stálice také. To přece ví každý. Tuto hvězdu už chvíli pozoruji. Hvězdy, které bylo vidět ostatními skulinami, se už přesunuly, ale tahle stojí na místě. To je opravdu podivné.“

Možná to podivné bylo, ale vůbec jsem neměla chuť se v hluboké noci zaplétat do debaty o Wapitiho objevech. „Můj starší bratr věnuje svou pozornost tolika věcem, že pak potřebuje tucet lidí na pomoc,“ řekla jsem přátelsky. „Odpusť mi,

můj milý, chci spát. Za dva dny odjízím a mám spoustu práce.“

Wapiti se vrátil na lůžko, ale můj spánek pro něj neměl zdaleka takovou cenu jako jeho stojící hvězda.

„Něco mi to připomíná. Jednu píseň.“

„Budeš teď zpívat?“ zajímala jsem se.

„Z oblohy přišel... nevím kdo, své světlo na nebi zanechal stát...“ broukal můj přítel.

Není možné přestat být *na stráži*. Někdo přichází, je tu. Je to přítel nebo nepřítel? Je to vždy pronásledovatel. Jak mu zmást cestu? Potlačila jsem rozechvění a zívla. „To je přece o Měsíci. Velký bílý králík nechal Měsíc na nebi a šel na schůzku s dcerou lovce Alcana. Ta píseň se zpívá při úplňkových slavnostech na Spálených planinách. Nevzpomínáš si?“

Chvíli bylo ticho. „Opravdu?“ protáhl potom Wapiti. „Vzpomínám na úplňkové slavnosti a na píseň o hrdinovi a víle, kteří se milovali, ale museli se rozejít, protože každý patřil do jiné říše a žádný z nich nechtěl a nemohl opustit tu svou. Asi to bude tak, jak moje mladší sestra říká, a teď není čas myslet na staré písně. Spěme.“

Nespál, a já také ne. Zachránila jsem se před tím, co jsem pokládala za ohrožení, a přitom přesekla něco, co mezi námi začalo znovu růst. Teď tu byla propast. Wapiti určitě poznal, že jsem ho svedla se stopy. Jeho jsem nemohla oklamat, a sebe už teprve ne. Nedokázala jsem to snést. Vstala jsem a začala se oblékat.

„Ty odcházíš?“ zeptal se a znělo to, jako by se ujišťoval.

„Jdu spát k sobě,“ řekla jsem směrem k jeho očím, která se leskly ve tmě. „Ty jsi mi milý, ale tvoje sušárna na mne padá a nemohu dýchat. A nechci, aby mě někdo ráno viděl, jak se odtud ploužím. Dobrou noc!“

Ale noc nebyla dobrá. Choulila jsem se u lampičky, hlavu v dlaních, bez myšlenek, jenom jsem zela prázdnotou a sklíčeností. A jak už to bývá, do mé prázdnoty se zase ozval ten hlas. Doléhal ke mně velmi slabě a jako ve vlnách, jako světlo lodi, která se kymácí daleko na moři. Trochu mi vadil, protože jsem měla dost vlastních starostí, trochu mi ulevoval, že nejsem docela sama.

„Tak co s tím uděláme?“ řekla jsem polohlasem do prázdna, částečně k sobě a částečně k té neznámé ženě. Nepočítala jsem s tím, že mě uslyší, ale měla jsem přece jen dojem, že mám ve vesmíru společníci. „Takhle to přece nejde dál. Dvacet let jsem byla paní a velitelka a odvykla jsem blízkosti. Ale nemohu být s Wapitem a milovat se s ním, a přitom ho klamat, hrát si s tajnostmi a mít uzavřené srdce. Samozřejmě, pozítří odjedu a všechno může být až pak. Ale každé *pak* klíčí právě teď. I kdyby byl Konec starého času na dohled, kdo říká, že nemá cenu cokoliv začínat na jeho prahu, jako by to byla smrt? A i kdyby byla, což nemůžeme projít její branou ruku v ruce a společně se připojit k Bytostem?“

Vstala jsem a přehodila si šátek přes ramena. „Vždyť je to přirozené jako déšť. S čím to zápasím a s čím se to tady trápím? Prostě půjdu za Wapitem a řeknu mu: *Chci, aby co je moje, bylo i tvoje*. A co mi odpoví? Uvidíme. Udělám ten krok.

Vždyť nejsem zakletá, ale svobodná.“

Přeběhla jsem dvůr a schůdky k Wapitihu sušárně a otevřela dveře. Ale Wapiti tam nebyl. V otevřeném okně se chvěly kupy hvězd. Blikla mi hlavou představa černého ptáka, jak vylétá oknem a krouží ve výškách mezi nimi. Zachvěla jsem se a obrátila se zpátky. Oběhla jsem sušárnu a nahlédla za dům, ale po Wapitim nebylo ani stopy ani zvuku. Rychle jsem se vrátila do svého příbytku a ke světlu své lampičky jako do bezpečného úkrytu.

O tom, že Wapiti umí létat, se šeptalo pod mnoha střechami a u mnoha ohňů. Pralesní čarodějové byli přesvědčeni, že je to jeho mocné kouzlo. On sám tu víru pochopitelně nevyvracel a spíš ji živil, jak mohl. Dokonce i já jsem si někdy obtížně vysvětlovala vědění Toho-který-vidí-shora-svět. Ale teď to najednou bylo snadné.

„I kdyby Wapiti létal, co na tom sejde?“ přesvědčovala jsem svou společnici, která dlela v kdovíjakých dálkách. „Vždyť můj první milý byl zloděj a druhý pašák a můj manžel dokonce komunista. Létat přece není nic špatného a jistě to není Wapitihu nejhorší vlastnost. Doufejme, že to aspoň umí, abych se nemusela bát, že si ublíží. A třeba to není jeho umění, ale jeho zakletí, a moje láska ho vysvobodí, jako v příběhu o Kanti-Kanovi, který byl vlkodlakem. Ne, nic to nemůže změnit na mém rozhodnutí. Kdybych si zahrála svou hru s panenkami, určitě by mi to potvrdily.“

Náhle se v mé mysli začalo něco díť, jako se hladina čeří a vlní, když rybář vytahuje síť. Ztišila jsem se a čekala, co se vynoří. Slova vyplouvala z paměti a řadila se do vět, které přicházely jako hejna stříbrných rybek.

Věděla jsem, že vím. Dokonce jsem si vzpomněla, že sousoší, které jsem si včera vybavila, jsme viděli v městě Golán. Zasmála jsem se: to už nemuselo být, to bylo něco navíc, jako šátek, kterým se svět zdobí z radosti, že je dobře udělaný a věci do sebe zapadají.

Vstala jsem, otevřela vyřezávanou skříňku a vytáhla své hliněné figurky, zabalené v černém šátku s rudým okrajem, který mi Wapiti kdysi koupil při našem putování. Rozestavila jsem na lesklou látku symboly žáků Kovového, sošky, které spolu rozmlouvaly mým hlasem, když jsem je potřebovala jako rádce během roku mezi našimi setkáními u Posvátného kamene v Tipale. Sošky, které, když se shromáždí, mohou mezi sebou hovořit o zahalených tajemstvích a ukrytých pokladech. Je to přece Mau z Orimamby, kdo jim dává hlas, a ta o nich ví.

Největší tajemství je, že žádná tajemství nejsou. Vlastně všichni všechno vědí. Každý žije v proudu zpráv, znamení a poselství, která může číst a vnímat. Jediný klíč má ve svém srdci, protože si musí odpovědět *ano* nebo *ne* na otázku: *JSEM TO JÁ, KOHO SE TO TÝKÁ?* S tím se každý musí vypořádat po svém – a ovšem, podle řádu, ale ten řád také není žádným tajemstvím. Nic se neukrývá a neutajuje. Je to velmi prosté, ale pralesní kouzelníci tomu nevěří a s nožem na krku se takové prosté věci těžko vysvětlují.

Tentokrát jsem od svých sošek nežádala, aby promluvíly. Chvíli jsem se na ně

dívala a pak je zase schovala do šátku.

„Je to hádanka,“ řekla jsem do prostoru. „Ale mě nevzrušuje luštit hádanky, stačí mi, když se mi otevírají odpovědi. Wapiti si s tím poradí. Ráno mu všechno řeknu. A ráno je nedaleko. Nezoufej, ty neznámá, neklesej na mysli, je naděje. Dobrou noc!“

A důrazně jsem zaklapla vyřezávanou skříňku.

Usínala jsem a těšila se vzpomínkou. Tenkrát v barevném a rušném odpoledni na trhu v městě Golán jsem chtěla duhový šátek, ale Wapiti mi koupil černý. Nejdřív jsem se mrzela a protestovala, ale pak se mi zalíbila jeho měkkost a lesklé vzory, které se na něm ve světle míhaly. Zkoušela jsem si ho a Wapiti stál přede mnou, zvonila jsem stříbrnými náušnicemi a viděla jsem v jeho očích, že jsem pro něj krásná a jedinečná. A můj statný princ z Bibé, který tehdy neuhlal a měl vlasy jako havran, mi ukazoval jestřáby, kteří kroužili vysoko nad věžemi kostela Dvanácti apoštolů a plašili holubice, a říkal: „Jak to musí být krásné v té výšce! Chtěl bych tam také létat, ale ne sám. Chtěl bych, abys létala se mnou.“

„Třeba mě to naučí,“ byla moje poslední myšlenka, než jsem usnula.

10.

Luští s Wapitím hádanky, především tu, jak se půlka s půlkou spojují na celek

Probudila jsem se pozdě dopoledne. Hrůza, takhle dlouho spát! V rychlosti jsem na sebe naházela šaty a vyběhla na verandu. Ale nikdo mě nepostrádal. Objevila se Gala, usmívala se a ujistila mě, že už s Wapitím obstarala obvyklou ranní práci v nemocnici, a ještě zašli k jedné rodičce na Obchodní křižovatku. Všechno je v nejlepším pořádku a Wapiti je opravdu skvělý.

„Teď se zavřel k sobě,“ ukázala na sušárnu. „Říkal, že má práci. Radši ho neruš.“

Mávla jsem rukou a šla ke schůdkům do sušárny. Tam mi zastoupil cestu Notiko.

„Vznešený Wapiti mi nakázal, že ctihodná Mau k němu může samozřejmě přicházet, jak a kdy sama chce,“ oslovil mě uctivě. „Ale já se ji sám za sebe odvažuji prosit, aby k němu teď nevstupovala, pokud to není nezbytně nutné. Vznešený Wapiti pracuje.“

Dokázala jsem si představit, jak to chodí ve Wapitihho sídle na Večerním vrchu. „Notiko si zaslouží pochvalu za to, jak chrání klid svého učitele,“ řekla jsem s úsměvem, obešla jsem ho a vběhla do Wapitihho sušárny. Velký učitel seděl u své pracovní desky a něco studoval pod velkou lupou. Vlasy měl pečlivě stažené dozadu a vypadal jako úředník v přístavní kanceláři: vůbec ne jako někdo, kdo umí létat a může mě to naučit. Místnost byla plná světla a ve střízlivém dni moje noční vzrušení, objevy i odhodlání ztrácely barvy a mizely v obyčejnosti.

Wapiti zvedl hlavu. „Kam se dívá Paní Luny?“ zeptal se.

Málem mi poklesla kolena. O tomhle jsem s ním přece nemluvila! Což je opravdu svět děravý a každé slovo, vyřčené v soukromí, vypadne jako mince

z roztržené kapsy na cestu přímo před Wapitiho? Ale Wapiti zaujatě přednášel verše, které četl lupou na desce před sebou.

Kam se dívá Paní Luny?

Hledí na svět ztrápený.

Její srdce milostivé

přináší nám spasení.

Ave, Ave, Ave Maria.

„Znáš to?“ zeptal se přes rameno.

Svět nebyl děravý, ale Wapitiho jsem nechápala. V noci se dívá škvírou na po-
divnou hvězdu a teď ho zase zaujala kostelní písnička. Je těžké uvěřit, že tohle je
práce moudrého muže.

„To je stará mariánská píseň. Katolická píseň k Bílé Bohyni, chápeš? Občas se
tady zpívá. Je to důležité?“

„Víš, jak je to dál?“ pokračoval Wapiti nerušeně ve svých otázkách.

„Můj moudrý starší bratr mě přeceňuje,“ řekla jsem rozmrzele. „Neumím na-
zpaměť všechny písně, které se zpívají na poutích v Orimambě, a také nedokážu
věnovat svou pozornost a čas tolika věcem jako on. Zřejmě potřebuje každý den
novou hádanku jako dítě hračku.“

„Ale tohle je přece opravdu zajímavé,“ namítal Wapiti a zjevně se ho dotklo, že
si s ním nechci hrát. „Vypadlo to otci Pedrovi včera před kostelem z černé knížky,
které se říká breviář. Je to půlka nějakého katolického amuletu. Podívej se!“

Viděla jsem pod lupou mosazný plíšek se dvěma zaoblenými rohy. Na líci
byl vyrytý známý obrys kostela v Orimambě a hlava ženy se svatozáří, ale
jenom hlava, na rubu kostelní píseň, ale jenom první sloka. Někdo plíšek
rozpůlil.

Vzpomněla jsem si na věcičku, kterou mi včera přinesl Jorge Jelen. Mimovol-
ně jsem hmátla po kapse, ale měla jsem jiné šaty než předchozí odpoledne.

„Vzpomene si můj starší bratr přesně, ale opravdu přesně, zda viděl, jak ten
plíšek vypadl knězi z breviáře?“ otázala jsem se Wapitiho.

Wapiti byl takřka nadšený. „Jsem rád, že mám na svou mladší sestru dobrý
vliv. Slovo *přesně* nepatřilo dřív k jejím oblíbeným. Nuže, *přesně* jsem to neviděl.
Spatřil jsem tu věc na zemi, udělal jsem k ní krok, chvíli na ní stál, pak jsem se
shýbl a sebral ji. Ale kdo by ji upustil, když ne kněz?“

„Třeba já. Ale *přesně* to nevím. Počkej chvílku, prosím tě.“

Za okamžik jsem byla zpátky, sama překvapená, že můj plíšek kapsu neopus-
til. Hrát si s Wapitím na hádanky mě začínalo bavit. „Mám druhou půlku,“ ozná-
mila jsem. „Půjč mi lupu.“

Ale radovala jsem se předčasně. Byla to zase jen horní polovina stejného ob-
rázku, přepůleného tentokrát o vlásek níž. Mohla jsem vidět části písmen první
řádky druhé sloky písně, ale přečíst se nedaly.

„Prodávají se tyto amulety v Orimambě?“ chtěl vědět Wapiti.

„Papírových obrázků jsou tu o poutích tisíce. Kovové se tu možná také dosta-
nou, ale já neobcházím poutové stánky.“

„Jak přišla moje sestra ke své pülce amuletu?“

Stručně jsem vyprávěla, co jsem věděla od nebohého Vroubka a od Jorgeho Jelena. Wapiti mě pozorně sledoval a oči mu jiskřily.

„Což jsem neříkal, že je to zajímavé?“ radoval se. „Pülka a pülka dávají dohromady celek, který má smysl. Celek se rozdělí mezi dva lidi, aby se poznali, když přiloží pülku k pülce. Nebo aby společně vykonali něco, co nemůže udělat jeden bez druhého. Četl jsem o rozpülených mapách, které ukazovaly cestu k pokladům. Jakou cestu asi ukazují tyto plíšky?“

„Můj starší bratr jde po stopě jako pes, když cítí zvěř, a nedá se odvrátit,“ řekla jsem netrpělivě. „Ale teď jsem tady já, Mau, a brzy tu nebudu. Chci ti říct něco důležitého. Nezapírám, že je mi milé pomáhat ti s tvými hádankami a doplňovat se s tebou, jako když přiložíš plíšek k plíšku. Vlastně právě o tom chci s tebou mluvit. Budeš mě poslouchat?“

Wapiti se na mne tázavě podíval a odložil lupu a plíšky na svou desku. „Chceš se mnou mluvit o tom, jak Mau a Wapiti dávají dohromady celek, který má smysl? Poslouchám tě. Ale ještě mi odpusť a prozrad' mi: kde je to místo, kam se dívá Paní Luny či Dcera Měsíce?“

„Jorge to ví a tvrdí, že to ví každý. A já se musím tvářit, že to vím také, abych se nesnížila v jeho očích,“ doznala jsem rozpačitě. „Možná to vím, ale nevím o tom. Ty chápeš, Wapiti, jak je obtížné vědět, protože každé vědění znamená moc. A mne netěší mít moc. Raději si říkám: NEJSEM TO JÁ, KOHO SE TO TÝKÁ. Ale předat vědění znamená předat moc. Proto ani tobě mnoho věcí nesdělím nebo je zamlžím, i když je to zbytečné a moje i tvoje srdce přitom usychá. Rozumíš?“

Wapiti přikývl a já jsem pokračovala.

„Včera a dnes jsem cítila, a ty snad také, že naše srdce nejsou němá a mohou znovu rozehřát naše životy, abychom si mohli důvěřovat a chodit spolu po zemi a třeba i létat po nebi, jak sis kdysi přál. Mám už dost tajnůstkářství před nejbližším člověkem, a tím jsi ty. V noci jsem se rozhodla přijít za tebou a říct to, ale tys tu nebyl. A mne vylekala představa, že Ten, který vidí shora svět, odletěl oknem jako černý pták a létá sám mezi hvězdami.“

Wapiti zdvihl obočí. „Samozřejmě, že jsem odletěl oknem. Mám své závazky. Včera jsem slíbil poslední noční výstup v kabaretu Rotonda v Rubiu a musel jsem velmi spěchat, abych to stihl.“

„Wapiti, přestaň!“ zvolala jsem popuzeně. „Nejde o tvé létání. To je mi úplně jedno a věř, že máš nesnesitelnější vlastnosti. Jde o něco jiného.“

Můj přítel vstal, vzal mě za ruce a upíral na mne zářící oči, jimž bych všechno odpustila. „Vzpomíná moje mladší sestra, jak nám kdysi Kovový řekl: *Nemůžete teď plnit své poslání a zároveň spolu žít. Nyní není ten čas. Ale může přijít třeba i za dlouhá léta. Nepřivolávejte ho násilím, ale nebraňte mu.* – Přichází ten čas?“

„Ano, myslím si, že přišel. Nemohu za to, že přišel teď, před mou cestou, ale takový je běh věcí. Vždyť jako ty sošky, které spolu rozprávějí a prozrazují cestu k pokladům, my dva můžeme dojít k pokladům svého života.“

„A i když Konec času je na dohled, a i kdyby to byla sama smrt, není to marné,“ zašeptal Wapiti. „Vždyť můžeme svůj poklad přenést přes předěl, za kterým nikdo neví, co bude.“

Jemně jsem se mu vymkla a přešla k oknu. Viděla jsem, jak v horkém dopoledni nemocní polehávají ve stínu rákosových přístřešků. Tanečním krokem přechází kolem nich urostlá Gala s nádobou vody. Malá-od-té-čarodějnice někam běží s košíkem a dva psi ji s veselým štěkotem doprovázejí. Běžný obrázek dne mi příliš nepomáhal mluvit o vážných dílech noci a duše.

„Jistě se zase kolibříci Nippu činili a létali mezi námi, protože máme stejné myšlenky. Ale ty mi pořád úplně nerozumíš, nebo snad nechceš rozumět? Jsem samostatná paní a vládnu svým věcem, a sama nerada domýšlím, co všechno k nim patří. Nevím, zda nepřekračuji záповěď, když chci, aby moje věci byly tvými. Je pro mne snazší ti nastražit léčku než ti otevřít srdce. A přitom to jsou léčky, do kterých padám sama. Ty jsi starší a moudřejší. Prosím tě, pomoz mi s tím.“

Wapiti zapátral ve svých věcech a na stole se zatřpytil prsten s ptačí hlavou vykládanou modrým kamenem. Pak začal hovořit. Jeho čelo bez pásky bylo jako kolmá, nedostupná, vrásčitá skála, ale jeho hlas, tichý a důrazný jako vítr z hor, se dotýkal mého srdce.

„Když byl naším učitelem Kovový, který neučil o záповědích, bylo snazší si důvěřovat. Nyní, když sedí u Zakázaného kamene Pes-Pták a vítá nás ve skalní bráně, snaží se nás všechny zaplést do nedůvěry, žárlivosti a utajování. Ale my jsme mu tuto moc nepřiznali a nedovolili mu, aby na kámen usedl. Nechť na to moje sestra nezapomíná. Nejsme čarodějové ani očarování.“

„Ano, souhlasím,“ přisvědčila jsem. „Uvažovala jsem o tom stejně jako ty, a proto jsem se rozhodla.“

„Dobrá. Ptala ses nad mým skromným dárkem po přistání, zda za dvěma motýly nepřiletí ještě pták, a přiletěl. Když byla Mau mladou ženou a žákyní Kovového v Tipale, byl pro ni Wapitiho prsten lehčí než nyní, když je Paní Jaguárů a Strážkyní tradic. Ale i pro starého Wapitiho má větší váhu jí ho dát, než mělo tehdy. A přece, hle, zde je, a nechť se vrátí na prst, na který patří. Snad jsou naše životy těžší, ale zmoudřeli jsme a dozráli, a není čeho se bát. Všechno je lepší než být bez tebe. Muž a žena vždy spolu kupují opici v pytli, ale společně ji dokážou chytit, říká se u nás v kraji.“

„Ach, Wapiti!“ zasmála jsem se uvolněně. „Jak bych nesouhlasila, když to tvrdí starý opičák z vrchoviny!“

„Výborně. Pohleď, Wapiti byl dvacet let osamělým běžcem a nyní snad dobíhá cíle. Dva modří motýli by o tom mohli něco povědět a modrý pták jistě také, a snad jim nyní svůj hlas propůjčí i moje mladší sestřička. Starý Wapiti je na stopě Osmeru odpovědí, ale nad ně staví teď tu devátou nebo spíše tu, která je před první, a nechť se moje milovaná Mau na ni zeptá svou otázkou.“

„Neumím mluvit tak krásně jako ty, Wapiti, ale pověz upřímně: chceš, aby to, co je tvoje, bylo i moje, a naopak?“ zeptala jsem se na pokraji slz.

„Ano, chci, a ať se tak stane,“ řekl Wapiti a navlékl mi prsten s ptačí hlavou.

„Snad to nebude procházka při měsíčku, ale už jsme udělali velký krok – nebo aspoň ty, moje milá Mau. Vždyť to se mnou docela vydržíš.“

„Neopustím tě,“ vyřkla jsem, co jsem si v tuto chvíli přála. „Vzdám se své cesty nebo ji odložím, a zůstanu s tebou.“

„Ať moje mladší sestra nemění své plány,“ zavrtěl hlavou Wapiti. „Tvůj závazek a věrnost je vydat se na cestu a měla bys ho vyplnit, ať se děje cokoliv. Odjeď, ale vrať se. Vrať se mi. Budu na tebe čekat.“

Udělala jsem něco, co nenáleželo mému věku, kultuře a postavení a co by spíš slušelo mladému děvčeti z města, které se rádo dívá na zamilované filmy. Pověsila jsem se Wapitimu na krk a smáčela mu slzami košili a vlasy.

„Ech humh,“ huhlal v rozpacích Velký učitel. „Tak ty ses rozhodla, má milá sestřičko? Jsi opravdu odvážná dívka. Hlavně, až někde budeš kráčet rozsvíceným sálem se zrcadly, ve zlaté říze a se šperky jako indiánská kněžna, kterou vlastně jsi, ať se do tebe nezamiluje nějaký politik či bankéř nebo jiný hrdina *civilizace*. Starý Wapiti by musel přiletět a proměnit ho v něco ohavného. A ty víš, že takové věci dělám nerad a jen tehdy, je-li to opravdu nezbytné.“

11.

Znovu se stává účastníci hry na poklady a dozvídá se o jiné ženě na jiném konci hry

Odpoledne před dnem odjezdu jsme navštívili Otce-a-bratra na faře. Wapiti chtěl knězi vrátit tu věc, které říkal *katolický amulet*, já jsem šla vyřídit doklady pro Malou. Ráno jsme ji totiž museli pokřtít a nyní potvrdit zápis ve farní knize a jiné listiny. Otec Pedro zjistil, že Malá úředně neexistuje, a tvrdil, že by to na naší cestě mohlo působit potíže. Dostala jméno Isabela. Žádné dosud stejně neměla. Od té doby, co ji Jorge vytáhl z rozvodněné řeky, žila u mne, a nezdálo se, že nějaké jméno a listiny potřebuje. Ale otec Pedro mě přesvědčil, že je to nutné, a on tomu jistě rozuměl.

Když skončilo úřadování, podal Wapiti Otcí-a-bratrovi plíšek a řekl: „Ať mi milý otec Pedro promine. Zdvihl jsem tuto věc u kostela na místě, kde jsme spolu hovořili. Myslím, že patří vám a že má pro vás nějakou cenu.“

Knězi zrudly uši a kdyby nebyl opálený, červenal by se jako růže. „Ano, je to opravdu moje,“ přiznal. „Je to osobní památka. Když jsem odjížděl do Orimamby, dala mi ji jedna dáma a sama si nechala druhou půlku na znamení, že se zase shledáme. Ale nemyslete si, prosím, nic špatného. Je to opravdu ctnostná a šlechetná paní, přítelkyně a podporovatelka. Žádná milostná aféra, jestli mi rozumíte.“

„Otec Pedro může být bez obav. Vždyť ctihodná Mau a já jsme přátelé dlouhá desetiletí a známe cenu toho slova, za které není třeba se hanbit,“ pronesl Wapiti důstojně.

„Jste opravdu dobrý doktor, Alfonso,“ usmál se kněz. „Tak vám teď v Ori-mambě říkají. Ještě jste to neslyšel? Je to z nějaké pohádky pro děti. A děkuji vám za ten plíšek. Je to prý originální práce.“

„Chcete říci, že jiný podobný neexistuje?“ zajímala jsem se.

„Zřejmě ne. Ta dáma si jej nechala dělat podle papírového obrázku, jaký se prodává na poutích, a měla k němu zvláštní vztah.“

Přemýšlela jsem o dámě z Rubia, která náhle vystoupila z pozadí historky o plíšcích. Co dělá další žena v příběhu mužů a moci? Dělá to, co já? Musím se s ní v Rubiu setkat. „Vždycky jsem tušila, otče Pedro, že je vás v Orimambě jenom půl a druhá půlka zůstává někde tam, odkud jste přišel. Doufám, že se nyní obě půlky spojí.“

„Sám jsem zvědav, co mě čeká, ale jedu tomu naproti s otevřenou myslí,“ odpověděl kněz. „Víte co, doktore Alfonso? Vezměte si tu půlku k sobě a opatrujte mi ji. Vrátím se sem určitě, i kdybych pak působil někde jinde. Tohle ať je na znamení, že se zase uvidíme. Moje vzácná přítelkyně v Rubiu bude mít z takového symbolu radost, tím spíš, když sama pozná ctihodnou Mau.“

Wapiti přijal plíšek a vážil jej v dlani. „Dík za důvěru, otče Pedro,“ řekl vážně. „Hleďme, ta věc jako by spojovala dva světy: divočinu a civilizaci, jak vy říkáte. A teď ji mám v rukou. Ano, budu ji opatrovat, jak nejlépe dovedu.“

„Teprve když jsem žil tady v Orimambě, kterou jsem pokládal za konec světa, uvědomil jsem si, že svět nikde nekončí. Je uměle rozpuštěný. Ať ho raději spojují lidé jako my než ti, kteří kácejí prales a pašují zbraně. Ale něco mě napadá. Vzpomínáte, co jste mi říkal o mluvících soškách? Tohle přece je mluvící soška. Když najdete druhou půlku a dáte obě dohromady, soška Svaté Matky promluví a ukáže vám cestu k pokladům. Dokonce o nich zazpívá. Nevěříte?“

Cítila jsem, jak se Wapiti napjal a zbystřil pozornost. Kněz zalistoval v jiné černé knize, kterou měl na stole, a podal nám barevný papírový obrázek.

„Asi to nemá žádný význam,“ omlouval se předem. „Jenom mě to napadlo.“

Na pouťovém obrázku byl kostel a soška Madony v modrém šatě bez děťátka, stojící na půlměsíci. Na rubu byly vytištěné dvě sloky mariánské písně. První jsme už znali. Druhá zněla:

*Na bolesti, na radosti
naší Paní pamatuj,
jdi, kam velí Paní Luny,
v nebi najdeš poklad svůj!
Ave, Ave, Ave Maria.*

„V nebi?“ zabručel Wapiti. „Ovšem, proč ne?“

„Tohle ale není Orimamba,“ upozornila jsem. „Je to jiná Panna Maria a kostel se vůbec nepodobá zdejšímu.“

„Ne, to není Orimamba. To je Lagona, známé poutní místo dole na jihu,“ vysvětloval otec Pedro a mávl rukou na západ. Stojí tam vzácný chrám z koloniálních dob. Otec kardinál, u kterého jsem pracoval, má Lagonu ve zvláštní oblibě, protože tam začínal svoje kněžské působení. Nejdříve si přál, aby se nový kostel v Orimambě podobal proslulé svatyni v Lagoně, ale pak přijal plány jiného architekta.“

„Ach, to je škoda,“ zarmoutila jsem se při vzpomínce na nebetyčné schodiště,